

Podmaniczky Frigyes báró.

A férfi, a kinek arczképét bemutatjuk, Podmaniczky Frigyes báró, egyike társadalmi életünk legtevékenyebb tagjainak, egyike azoknak, a kik a magyar mágnásnak igazán becsületére válnak. A minap ülte meg intendánsága tiz éves jubileumát. Ennyi idő óta áll élén a nemzeti színháznak s mióta az opera innen kivált, egyuttal az operaháznak is. Vezeti a közmunkatanács elnökségét is s egyuttal honvéd és országgyűlési képviselő. — Régebben szépirodalommal is foglalkozott tisztesen, bár nem nagy sikerrel.

Főérdeme mindenestre intendánsi minőségében keresendő. Podmaniczkynek kétségtelenül kiváló tehetsége van színház vezetésére. Művészi érzék a formák iránt, finom tapintat és nyájas előzékenység a legkényesebb személyi dolgokban, tiszteletreméltó ügybuzgalom, kellő tekintet a közönség izlése iránt, férfias és egyuttal gyöngéd eljárás diszkrét ügyekben: oly tulajdonok, melyek különösen színházi intendánsban felette szükségesek s Podmaniczky bir ezekkel. Működése, szerepe, befolyása a két színház ügyei körül nem eklatáns, de sikeres és jótékony.

Ezeket az érdemeit méltányolta az a meleg ünnepeltetés, melyben a nemes bárót a mult hó utolsó napján részesítette az operaház személyzete. Az opera tisztviselői ezüst babérkoszorúval, a tagok egy kis ezüst szoborral, Gassi Ferencz pedig költeménnyel járult az ünnepély emeléséhez.

A jubilánst Káldy Gyula üdvözölte; beszédére a báró-ur meghatottan a következőleg válaszolt: «Tisztelt barátim! Bocsássák meg, hogy kissé lassu hangon és nehezebb helyzetben kezdek ama szavak előadásához, a melyek szívemet eltöltik. De hosszú évek során egyutt haladtunk, egy cél felé törtünk, meg fogják bocsátani e meghatottságot. A mai kellemes nap rendkívül meg-

ték s mi közösen nem porszem, hanem erős márvány-táblát képeztünk, mely ellent állt minden eshetőségnek, minden támadásnak. Azért e mai napon nekem vannak kötelességeim. Kötelességem, hogy én mondjak köszönetet önöknek, hogy oly cél, a minő a magyar dalművészet célja, ily hamar eléretett. Egyes ember birhat jóakarattal, erős szándékkal; de ez még magában véve nem elég, mert ezzel még azokat az eszméket, a melyeket maga elé kitűzött, el nem érheti. Egyes ember csak irányt adhat az eszméknek; de azok kivételére önök vannak hivatva, önöknek lehet köszönni, hogy rövid tiz év alatt elkészült e ház s megszűntek azok a baljóslatok, melyeket elég ideig kellett tünnöm, a mikor mindig azt mondták, ha az opera és dráma különválasztásáról beszéltem: «Mit akartok ti külön operát, ki fog ott énekelni?» De az 1884. szept. 24-ike megmutatta, hogy huszonnégy óra alatt képesek vagyunk az opera terén első helyen megállani Európában. Kérem tartsanak meg jóindulatukban ezentul is. Az isten önöket e művészet javára sokáig éltesse».

Az ünnepélyt kedélyes lakoma követte, természetesen tósztokkal. S követte még más is. A hivatalos lap szept. 6-iki száma tudatta az olvasó közönséggel, hogy ő felsége Podmaniczky Frigyes bárót *belső titkos tanácsossá* nevezte ki. Éljen az új exczellenciás?

PODMANICZKY FRIGYES BÁRÓ.

lepett, s a mint szivből köszönöm mind-egyiküknek, ép annyira meglepett. Mert azt tanultam meg hosszabb pályámon, hogy az egyes ember, töltsön be bármi hivatást, csak egy porszem; de én olyan szerencsés voltam teljes életemben s különösen az utóbbi tiz év alatt, hogy mindig olyan összeálló elemekkel haladhattam, a kik eszméimet megértették, céljaimat helyesel-

Egyetlen igaz barátaink.

A francziák fogadtatásának zajos és fényes ünnepélyei után, melyekhez lelkesedésben és szivességben mi se hasonlít, azt hihetné az ember, hogy vendéget szivesebben és melegebben fogadni Magyarországon már lehetetlenség.

De nem az!

Van egy nép, melyet még melegebben, még szivesebben, még testvériesebben kell fogadnunk s ez a nép egyetlen igaz jó barátunk, jóban, rosszban hű bajtársunk, harcainkban egyedüli segítségünk, támaszunk, századok által kipróbált hű testvérünk: a lengyel nemzet.

A lengyel, kit nem önzés, nem anyagi vagy haszon-érdek, hanem igazi testvéri vonzalom és szeretet köt hozzánk.

A ki életét, vérért hozta hozzánk legnehezebb, legkétségbeesettebb küzdelmeinkben; a ki mindig tényekkel és véráldozatokkal bizonyította be szeretetét; a ki mint változatlan hű bajtárs harci trombitáink első riadására minden felhívás, minden kérés nélkül sietett harcosaink első soraihoz csatlakozni s küzdeni s meghalni Magyarországot ép oly önfeláldozással mint saját hazájáért: az a lengyel.

A kit a szabadság szeretetén s az ebből fejlett egyéni rokonszenven kívül semmi más atyafiság nem köt az árva, ellenséges néptörzsek közt egyedül álló magyar nemzethez, de a ki hűségesen mindig itt termett, a midőn Magyarországot, vagy a mi egyet jelent, a szabadságért kellett harcolni: az a lengyel.

Kiknek soraiból ezren meg ezren fekszenek magyar hantok alatt, nem nyerve, nem kérve soha semmi egyéb jutalmat, mint egy baráti meleg kézszorítást s az élő szóval még ki se fejezett s mindössze is könnyekben tett ígéretet, hogy a mi győzelmünkben az ő győzelmük is lesz, hogy a mit ők tettek értünk, alkalom és kedvező körülmények esetén bajtársi testvéreként fogjuk viszonzni: ezek a lengyelek.

Pillanatnyi fellángolásból, politikai vagy anyagi érdekből más népek is tanúsítottak olykor irántunk fel-fellobanó, pillanatnyi rokonszenvet, de ezek csak olyanok voltak egünkön, mint az átsuhanó meteorok, míg lengyel testvéreink barátsága hű és állandó volt, mint a hold lovagja, az esti csillag.

S most ez a nép készül vendégkép meglátogatni bennünket, hogy mindenek között bizonyára legigazabb, legőszintébb, minden utó- és hátsó gondolattól ment örömei üdvözölje anyagi és kulturális téren elért sikerünket s testvéri meleg kézszorításával további kitartásra és munkára bátorítson.

Itt az alkalom megmutatnunk, tüntetőleg, nyíltan kifejeznünk, hogy fel tudjuk

fogni és méltányolni barátságuk értékét; hogy nem feledkeztünk meg századok hosszú sorai alatt meg-megújuló szolgálataikról, nemes önfeláldozásaikról. Hogy szeretjük őket s igazi testvér- és atyafiként öleljük keblünkre.

Szégyenteljes és gyalázatos hálátlanság volna, ha a magyar nemzet nem fogadná lengyel testvéreit kimagasló, minden másokénál nagyobb, odaadóbb, melegebb szeretettel, szívvvel és odaadással.

Kell, hogy a lengyelek meggyőződjenek, hogy a magyarok szíve örökké tárva áll előttük s hogy Magyarország drágább, becsesebb barátságot és atyafiságot nem ismer az övékénél.

Nem számításból, nem önérdékből, nem azért, mert előreláthatólag még sok harcot, sok küzdelmet fog kelleni nemzeti létünkért vállalva kiállanunk, hanem azért, mert igazán szeretjük s arról meg akarjuk őket győzni.

A lakosság önkényes kezdeményezésére és tevékenységére ez alkalommal annál nagyobb szükség van, mert előre látható, hogy a hivatalos világ s a magasabb körök tullojálításból és politikai zsenből ez alkalommal még tartózkodóbbak lesznek és még jobban vissza fognak vonulni mint a francziák fogadtatásánál s így a fogadtatás tüntető szivességéről a lakosság független rétegeinek kell gondoskodni.

Mert e fogadtatásnak minden másnál nagyobb szerűnek kell lenni. Ezt követeli a magyar becsület és a magyar jellem.

És e fogadtatásban nemcsak a fővárosnak, hanem az egész országnak ki kell tenni magáért. Pendítsük meg szíveinkben az igazi szeretet húrjait, s a mi még megmaradt példabeszédes régi vendégszeretünkéből, azt mind árásszuk rájuk, a hős, a hű s az oly szerencsétlen lengyel testvérekre.

Hadd tudják meg ujolag, hogy legalább egy nép van a világon, a mely részt vesz fájdalmukban, imádsággal kíséri reményeiket s segítségre kész karokkal öleli őket kebelére.

«A magyar és lengyel mindig jó barát!» mondja egy lengyel népdal. Hadd hallják meg újból, hogy e dal szíveinkben is örök viszhangra talált.

Hozzon isten mielőbb, kedves testvérek!

Arisztokraczia, demokraczia.

Jézus mondta ama bölcs szavakat az adót megfizetni vonakodó tanítványainak: Adjátok meg a császárnak, a mi a császáré és az istennek, a mi az istené. Minden lázas, nyugtalan kor előtt örökké ezt a mondást kellene hangoztatni, mindenkinek, a ki valódi ember akar lenni, magáévé

kellene tenni azt a mély életbölcsest, melyet ez az intés magában rejt. Az arisztokrata gögös, a dús gazdag szivtelen, az eszmék embere türelmetlen, a proletár felforgató nem lenne, ha megadná a császárnak, a mi a császáré és istennek, a mi istené. A történelem nem ismerne semmiféle oly reakciót, mely az emberi művelődésre és haladásra káros hatással van. Megadni mindenkinek a magáét: ez az igazi arisztokraczia, ez a szó legszebb értelmében vett demokraczia, ez az az életbölcsest, mely leginkább van hivatva a világon a békét, az emberek közt az egyetértést fenntartani.

Valahányszor egy kor iábbal tiporta ezt a jelmondatot, az emberiség boldogtalan volt, reagált és hangosan követelte a magáét azoktól, a kik azt tőle megtagadták.

A véres francia forradalom, mely a világ erkölcsi irányzatát teljesen ujja alkotta, a semmibe se vett emberi jogok, az eltiport milliók bosszúja volt a kiváltságosokon. A kalapács összetört az üllön. A szörnyű reakció felforgatott mindent, a sans-culottes-izmus véresre festette a selyem nadrágot és méltányosság helyett egyenlőséget, szabadság helyett fejetlenséget, ember-szeretet helyett czimboraságot proklamált. De a véres hullákon tomboiok úgy jártak, mint Babel tornyanak építői, a kik az égig kívántak felérni: összezavarodtak s nem értették meg egymást. Vihar volt az, borzasztó, mely az egész mivelte világot megrengette, de mégis csak vihar volt: nem tarthatott sokáig. Hanem azért megtisztította az emberi erkölcsök tevegőjét és megmutatta, hogy a születési arisztokraczia és a misera plebs közt is vannak közös vonások: az általános emberiek. Ez teremtette meg az ujkori izmos demokracziát a porhanyó arisztokraczia romjaiból.

Azonban est modus in rebus s jó lesz óvatosnak lenni s megvilágítani, mi értendő az arisztokraczia és mi a demokraczia alatt.

Az arisztokraczia okvetlenül régiebb, sőt mondhatni, legeredetibb alakulása az emberi társadalomnak. Nem csupán tréfásan veendő ama magyar vigjátékiró elmés magyarázata, a ki szerint a legelső arisztokraczia úgy keletkezett, hogy a legerősebbek és legokosabbak elnyomták a gyöngéket s a többiek felett uralkodó kis kört képeztek. Egymásközt házasodtak s így utódaikban még öregbítették az erőt és okosságot. Az ujkor legnagyobb természettudósának, Darwinnek tanai is az arisztokraczia természetes volta, jogosultsága mellett szólnak. Ne ámitsuk magunkat a humanizmus bizonyos, senki által nem követett jelszavaival s ismerjük el, hogy a létért való harcot nemcsak a természet, hanem az emberi társadalom is produkálja s hogy az okos

a kevésbé okosat, az erős a gyöngét, a gazdag a szegényt míg a világ világ lesz, le fogja teperni s a míg ez így lesz, mindaddig lesz arisztokraczia is.

Idővel azonban egy más fajta keletkezett az arisztokracziának: az a születési arisztokraczia, mely áthidalhatatlan árkokkal vette magát körül, hogy az, a ki nem körében jött a világra soha se juthasson kebelébe. Az emberiség nemcsak az indu-soknál kevés számu bramínokra és a páriák millióira oszlott s e két osztály közt összekötő kapocs nem létezett. A bramín tisztátalan, egészen másnemű lénynek tekintette a páriát s nem is vette emberszámba. Egy Jézusnak kellett születnie, hogy kitálálja a legszebb demokraczia, a szeretet szép elnevezését, mely minden embert felebarátnak mond.

Az arisztokraczia e rothadt talajából sarjadtak ki a demokraczia eszméi, melyek szerint minden ember annyit ér, a mennyit kivívni képes. Hanem a demokracziának is vannak fattyuhajtásai. Például, az a tétel, hogy minden ember egyenlő, csak a priori fogadható el, de nem a posteriori. A priori, vagyis velünk született jogainknál fogva igenis mindnyájan egyenlők vagyunk; a posteriori azonban, vagyis kifejlett egyéniségekben felette különbözünk egymástól. Az igazi demokraczia szerint minden ember értékét egyénisége határozza meg, a mi azonban — paradoxon nélkül szólva — egy új arisztokracziának veti meg az alapját. A kiváló egyéniségek a közönséges, tuczat-egyénségek fölött együttesen az *egyénség arisztokracziáját* fogják képezni. Mutatja ez, hogy az emberi természetnek jobban felel meg az arisztokraczia s ha észszerű és etikai alapon nyugszik, üdvösebb is, mint az a demokraczia, mely körünkben és főleg Amerikában tütötte föl fejét s melynek jelszava eltörölni minden különbséget egyén és egyén közt s mindenkét egyformán nivellálni polgártársá. Ez a demokraczia nem akar elismerni Koriolánokat, a kik megvetik a tudatlan és jellemtelen vulgust; el akarja törölni azt az áhitathoz hasonló tiszteletet, melyet a nemesebb egyén rendkívüli erények, nagy szellemek iránt érez. Ennek a demokracziának a jelszava: nil admirari s ha mégis osztályoznia kell az embereket, azoknak ad elsőséget, a kiknek több a pénzük. Ez a demokraczia változik kedvező körülmények közt az arisztokraczia legalacsonyabb, legjogosulatlanabb nemévé: a plutokracziává.

A születési arisztokraczia, megint Darwinra hivatkozom, annyiban jogosultabb, mert az átöröklés tanánál fogva a született arisztokratáról könnyebben lehet föltennünk, hogy fizikailag tökéletesebb, értelmileg és erkölcsileg magasabb fokon áll, mint az az ember, a kinek ősei Ádám és Éva óta a

szegénység tudatlanságában éltek. A pénzarisztokraczia ellenben csak arról tanuskodik, hogy egy embernek volt élelmessége vagy szerencséje a meggazdagodáshoz.

A harmadik és legnemesebb, legjogosultabb arisztokraczia az egyéniség arisztokracziája, mert ezt csak kiváló erkölcsi vagy szellemi tulajdonok képesek megszerezni s mert ingyen nem örökölheto senki által, hanem az egyénhez van kötve. Természetesen ez az arisztokraczia fizionómiáját lényegesen megváltoztatja, de azért mégis arisztokraczia marad, bár sokan demokracziának hiszik és mondják.

A valódi demokraczia az, ha mindenki egyforma emberi és polgári jogokkal, egyforma szabadsággal bír a haladásra, ha tehetségnek és erénynek minden ut nyitva áll, ha alacsony körben született embert magasra vihet egyénisége és megfordítva, ha a születés hitvány egyéniségnek nem szolgálhat védpaizsul. Ellenben mindig arisztokraczia marad az emberek ama vonása, hogy a jobb kvalitásuak távol tartják magukat az olcsóbb és közönségesebb kvalitásuaktól, azért minden kiválóbb egyéniség arisztokratikus lelkületű s azért az imént meghatározott demokraczia csak negatív oldala annak az éremnek, melynek másik pozitív oldala: arisztokraczia.

Reviczky Gyula.

Erdély ünnepe.

Emlékezetes napja volt Kolozsvárnak május 31-én. Ekkor volt a dakoromán és pangermán hazafiatlan törekvéseket ellensúlyozni célzó Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület ünnepélyes alakuló közgyűlése, melyet *Haller Károly*, mint a kultúr-egylet ideiglenes elnöke nyitott meg.

Ezután a választások mentek végbe a következő eredménnyel: Tiszteletbeli elnök: Kun Kocsárd gróf, elnök: Bethlen Gábor gróf: alelnök: *Haller Károly*, Kolozsvár polgármestere, *Bánffy Ádám* báró nagybirtokos, ifjabb *Teleki Domonkos* gróf képviselő, *Bartha Miklós* képviselő, a mozgalom indítója. Az igazgató választmány tagjai: *Bánffy Zoltán* báró, *Benigni Sámuel* nagyiparos, *Concha Győző*, *Felméri Lajos*, *Hege-düs István*, *Jenei Viktor*, *Szász Béla* egyetemi tanárok, *Dániel Gábor* főispán, *Eszterházy Kálmán* gróf, a kolozsvári színház intendánsa, *Ferencz József* unitárius püspök, *Gaal Domonkos*, *Horváth László*, *Koos Ferencz*, *Moldován Gergely* tanfelügyelő, *Haller Jenő* gróf, *Jósika Lajos* báró, *Kiss Károly*, *Kornis Viktor* gróf, *Kovács Ödön*, *Lönhárdt Ferencz* erdélyi római katolikus püspök, *Nagy Béla* pénzügyi igazgató, *Polez Rezső* ügyvéd, *Siegmund Dezső*, *Ugron Gábor* képviselők, *Szarvassy György*, az államvasutak kolozsvári üzletvezetője, *Szász Domonkos* erdélyi református püspök, *Szoboszlay Károly*, *Teleki Gusztáv* gróf, *Török Bertalan*, *Weisz József* ügyvéd, *Wesselényi Miklós* báró és *Zeyk József*. Ezekon kívül tagja a választmánynak az egyesület minden alapító tagja, összesen valami hatszázan.

Titkárnak Sándor Józsefet, az egyesület eddigi nagybuzgalmu titkárát választották meg.

A közgyűlés kiemelkedő részlete volt *Bartha Miklós* orsz. képviselő szép beszéde, mely körülbelül így hangzott:

«Egyáltalán nem csodálkozom azon, ha idegen ajku polgártársaink bizonyos féltékenységgel, gyakran heves támadással fogadják egyletünket. Ők látják, érzik, hogy a magyar állameszme, melyet letűnt viharok után már csak a magyar államegység utópiájának tekintettek, végre mégis teljesebbé megy. Ebben ők saját faji érdekeiket látják veszélyeztetve s nem szűnnek meg minket a sérelmek egész halmazával elárasztani. Azt hiszem, őket inkább fölvilágosítani kell téves hitükről, mintsem fajfejlődésükben megakadályozni, vagy nyelvüktől, nemzeti-ségüktől megfosztani akarni. Fontolják meg, hogy a nemzetiséget természetes fejlődésében megakadályozni nincs rendelkezésünkre álló eszköz, s ilyent nem is remélhetünk. Hiába akarnók őket az iskolában nyelvüktől, nemzeti-ségüktől megfosztani, tüzhelyüket öszerezni. Idegen ajku nemzetiségeink megnyughatnak; a magyar nemzetnek erőszakos akció sohase képezte nemzeti jellegét. Senki sincs, ki beolvadást várna román és szász polgártársainktól. Ha máskülönben tudnám, hogy ez egyletnek ily céljai vannak, én tagja se lennék! Idegen ajku polgártársaink tehát csalódnak. Minden gondolkozó ember jól tudja, hogy igen erős politikai nemzetet lehet alkotni, képezni különböző faju nemzetiségek mellett is; célunk, hogy a trónnak, kormányának és törvényhozásnak segítségére legyünk a magyar állameszme megszilárdításában.

A szóelő reflektál továbbá arra is, hogy mily erős tevékenységet fejtenek ki az oláhok, szászok nemzetiségük érdekében a magyar állameszme ellen. Hivatkozik az oláh kultúregylet gyűléseire, pályázataira, melyek mind dakó-román törekvéseket árulnak el. Bemutatja az erdélyi szász iskolákban használt olvasókönyvet, melynek ötszázötven lapja közül egyetlenegy foglalkozik Magyarországgal, a többi mind Németországnak van szentelve. Ezek ellen kell küzdenünk kulturális eszközökkel, erőszakoskodás nélkül.

Közgyűlés után természetesen fecerunt magnum áldomás. Tósztoknak se hossza se vége. Oázis volt a *Zichy Géza* gróf levele, melyet *Haller Károly* olvasott fel s melyben a nemes gróf igéri, hogy hangversenyezni fog a kultúr-egylet javára, még akkor is, ha minden hangversenye után párbajt kell vívnia. Mindenesetre ez volt a legszebb tósztok

Uralkodók találkozása.

A kremsieri találkozás nagy ünnepélyeségek közt ment végbe a múlt hó végén. Ha a kiszivárgó híreknek hinni lehet, minden tekintetben békés és a jövőre nézve biztató megállapodások jöttek létre, nevezetesen ki lett mondva, hogy a békét semmi komoly veszedelem nem fenyegeti és annak további fentartására is törekedni kell, továbbá a német-osztrák-magyar szövetségbe mint «dritter im Bunde» belépett a császár is.

Magának a találkozásnak lefolyását rövid vázlatban a következőkben adjuk:

Az osztrák-magyar uralkodó pár *Rudolf* trónörökös és *Károly Lajos* főherceg kísé-

retében m. hó 24-én délután érkezett Krem-sierbe. A bevonulási ünnepélyesség után udvari ebéd volt, este pedig kivilágították a várost. Az orosz uralkodó pár Miklós orosz trónörökösrel, György és Vladimir nagyhercegekkel másnap érkezett Krem-sierbe. A voltaképeni találkozás Hullein-ban volt. Oda érkezett Ferencz József király a trónörökösrel negyed tizenkettőkor orosz ezredeik egyenruhájában. Mihelyt a vonat megérkezett, villámgyorsan előugrott négy, skarlátpiros ruhába öltözött cserkesz és a bejárónál állást foglalt. A lépcsőt le-bocsátották és Ferencz József király a czár szalonkocsijába lépett. Itt üdvözölte egymást a két uralkodó, a találkozásnak azonban kívülről senki se lehetett szemtanuja, mivel a waggon ablakai függönyökkel voltak elfödve. Néhány pillanat múlva Rudolf trónörökös is behívták a czári kocsiba. Ferencz József király kísérete ezalatt üdvözölte az orosz kíséret tagjait és a vonatra szállt. A vonat öt perczig maradt Hullein-ban. Kremsierbe délben érkezett meg a vonat. A találkozás itt igen szives volt. *Erzsébet* királyné s a czárné megölelték és kétszer megcsókolták egymást, mire a czár kezét csókolt *Erzsébet* királynénak, a ki *Mária Pavlovna* nagyhercegnővel is össze-csókolódzott. *Erzsébet* királyné francia nyelven azt kérdezte a czárnétól, hogy milyen volt az utazás és örömét fejezte ki, mikor az utóbbi azt válaszolta, hogy a fáradalmak nem voltak valami különös nagyok. E közben a czárné bemutatatta fiait: a trónörökös nagyherceget és György nagy herceget, valamint kíséretét *Erzsébet* királynénak.

A díszesapat szemléje befejeztetvén, a czár és Károly Lajos főherceg csókkal és kézszorítással üdvözölték egymást. Károly Lajos *Mária Pavlovna* nagyhercegnőnek kezét csókolt, a nagyhercegnő pedig orosz szokás szerint homlokra csókolta a főherceget.

Délután a két uralkodó a czár szobájában egy teljes óráig értekezett. Este színelőadás volt a bécsi Burgtheater legkitűnőbb művészeinek közreműködésével. Színpadra került Grillparzer Sapphója első felvonásának utolsó jelenete *Volter* asszonnyal és *Holbeinnak* «*Er experimentirt*» című egyfelvonásos vígjátéka *Sonnenthallal*, *Bau-meisterrel* és *Schratt* asszonnyal. Előadás után souper volt, melyre a bécsi művészek is meg voltak hívva.

Augusztus 26-án d. e. 11 órakor vadászatra indultak a magas vendégek. A czár pompás szarvasokat terített le s Ferencz József őfelsége mosolyogva mondá vendégeinek: «Neked ma, úgy látszik, senki se kívánt szerencsét». Egészben véve 41 vad jött lövésre, a czár egy hatalmas tizenhat agancsos szarvast ejtett el, hasonlóképpen a király is egyet. A czár még egy tizennégy és egy nyolcz agancsost és két kisebb szarvast terített le; mint igazi vadász csak szarvasra lőtt. Vladimir nagyherceg pompás nyolcz vadat, Rudolf öt szarvast ejtett el, köztük egy tizennégy agancsost, mely a legnagyobb az összes vadak közt, ezenkívül néhány nyolcz agancsost. Összesen három dámvadot lőttek.

Este 10¹/₄ órakor a czár családjával együtt, miután csak 36 órát töltött volt osztrák földön, hazautazott Oroszországba Bucsuzásnál a czár megölelte s megcsó-

kolta a királyt, a trónörökösöt és Károly Lajos főherceget, mire ezek kiszálltak a waggonból. A czár a lépcsőig kísérté őket s kezével intve azt mondta: «*Au revoir!*» A király, a trónörökös és Károly Lajos főherceg a perronra léptek s a szalonkocsival szemben foglaltak állást. A czár a lépcsőn maradt. Egyszerre érczes hangon, orosz nyelven, parancsot adott az indulásra, mire a vonat az orosz néphimnusz hangjai közt megindult.

A vendégek elutaztával a király, a trónörökös és Károly Lajos főherceg még tizenöt perczig maradtak a perronon; a király ezután saját udvari vonatára szállt, mely azonnal elbogott a pályaházból. Így végződött az emlékezetes kremsieri találkozás, mely fölött, hisszük, a béke nemtője lebegett.

SZÉPIRODALOM.

Vallomás.

*Kimondtam, hogy szeretlek! Égő
Vágyakkal csüggyök arczodon,
Egyik percz szédítő magasba,
A másik mély örvénybe von.
Ugy érzem, hogy szívem szakad meg
E hánykodások közepett,
S te a hihetlent beszéled:
Hogy nem hiszed szerelmemet.*

*Kisírjam minden könnyem' érted?
De a könny nem hozzád való.
Fenség sugárzik homlokodról,
Tekinteted kápráztató.
Ragyogó vagy! Csak tiszta fénnel
Áraszthatod el lelkeimet.
A nap az égre csak derűt hoz
S nem lanyha, szürke felleget.*

*Leboruljak talán előtted
És átkulcsoljam térdeid?
Tudom, te megveted szivedből
Mindnyájukat, kik ezt teszik.
Az én szerelmem porba nem ránt,
De fölemel, de elragad,
Óh az én szerelmem tehozzád
Illik, mert büszke és szabad.*

*Azt névelem csodás varázsszal
Hogy szívem néked megnyílik,
Feltárja minden érzését,
Titkát, kincsét, mélységeit.
S mindjárt az első pillanatban,
Melyben te azt megismered,
Szentnek hiszed az én szerelmem'
S cserébe adod szívedet!*

Koroda Pál.

Egy új iparág.

Van nekem egy szegény barátom a ki arról nevezetes, hogy ő a legszegényebb ember Magyarországon.

Pedig ezzel, fájdalom, nem kevés van mondva. Annyira jutottunk már, hogy tejjel-mézzel folyó Kánaánunkban a szegénység már eszményi magasságokat ér el. Nápoly rég le van győzve, Spanyolország megszegyenítve. Nincs nápolyi egünk, de azért Budapesten a hajléktalanok száma százakra megy; az olajbogyókat nem kaphatni in-

gyen, mint Toledo vendégszerető szent er-deiben, de azért a szép magyar fővárosban akárhány ember fekszik le vacsora nélkül olyan, a ki szórakozottságból nem reggeli-zett, ebédjéről pedig öntudatosan volt kénytelen megfélekedni. Szóval Budapest e tekintetben is kezd világvárossá lenni.

Tennétek csak olykor éjjeli sétákat a külvárosok kívül esőbb részein, a be nem épített telkek zugai s a partok mélyedései körül, ott egy egészen új rétegével találkozhatnátok a lakosságnak, s meglepetésekkel, melyek sziveiteket elszomorítanak.

Embereket látnátok, kik szorosán egymáshoz simulva s összezsugorodva fekszenek, egymás melegével oltalmazzák magukat az éji hideg ellen, közölve és megosztva egymással a piszkot s a nyomor minden mozgó és járványos következményeit.

Embereket, kiknek már annyi módjuk sincs, hogy a legolesőbb éji tanya díját kifizethetnék, s hogy egy pohár méregpálinka áráért valamely lebujsban megtűrést nyerhetnének.

Hány ismerős arczra, régi emlékekre találhatok e nyomorultak között! Alakokra, kik valaha még nem is olyan rég, bizonyos szerepet játsztak a társaságban. Kik bizonyos körök rendes és szivesen látott vendégei voltak, és lennének ma is, ha a véletlen valamely szeszélyes és jó szivű tündére arra segélné őket, hogy kora reggel fürdőbe mehessenek s onnan tetőtől talpig ujba öltözve léphessenek ki az életbe.

Erre várnak is mindnyájan, de az erőt, hogy azt munkával és saját tevékenységükkel ériék el, már régen elvesztették.

De hol is találának, még ha keresnének is, munkát és foglalkozást szegény ördögök.

Ki áll velük szóba még régi barátaik és rokonaik közül is máskor, mint éjjel s elhagyatott és rosszul világított utczákon? De ott is csak három lépésnyire védelemkészen, mert még talán nem utczai rablók és zsebtolvajok ugyan, de már ők maguk is érzik, hogy nem tekinthetik magukat az által megsértve, ha valaki őket legalább első pillanatra az ez életfoglalkozást üzök közé sorozza.

A rendőrség is mind ismeri őket már, — de még csak mint gyanusokat. Állandóan szemmel tartja ugyan őket, de még bizonyos elnézés- és kimélettel viseltetik irányukban. Már csak multjok miatt is. Mert itt többnyire uri proletárokkal van dolgunk. Emberekkel, kik nagyságos és méltóságos családokból származnak s nagy vagyonnak hágtak a nyakára. Emberekkel, kik gyakran csak kevés idővel az előtt keresett ügyvédek, bírák, nagy rangu hivatalnokok voltak, kiknek számára valaha minden arcznak volt mosolya, s minden kéznek üdvözlete.

Ma már semmi sincs, csak az éhség, az önvád, a nyomor és a piszok.

Es még valami, a mi ellentállásra képesíti őket s annyi erőt ad nekik, hogy az örvény szélén levő bozótokba belekapaszkodjanak s küzdjenek ama rettenetes vonzerő ellen, melyet a mélység gyakorol. Ez a valami a nyilvános tárgyalás félelme. Sutytyomban szivesen mennének börtönbe is.

Miből tengődnek? Ki tudná megmondani! Talán a részvétből, talán a szánalomból, talán a megvetésből? Önbecsérzetik, büszkeségük már kiveszett szívtükből. Pirulni nem tudnak. Barátaikat zsarolják, s ellenségeiktől is mosolygó arczal fogadják a kárörömmel

A TANYAN.

nyújtott könyöradományt. Valóságos adót szednek mindenkitől, a ki szerette, gyűlölte vagy csak ismerte is őket. A szemérmertlenség erő és hatalom. Kevés ember van a világon, a ki elég szivtelen vagy elég cinikus volna egészen üresen hagyni feléje nyújtott esdő kezeiket. Ebből tengődnek.

Sorsuk változik, mint a hold és a bárányszarv alakja. Néha találkozol velük, oly kifogástalan öltözetben, hogy valóságos örömet érzesz sorsuk javulásán. Ezt ők rögtön kiolvassák szemedből s ilyenkor drágábbak.

— Ugyan pajtás, segíts még ki pár forinttal. Hivatalt kaptam, (itt vagy ott) de tudod, utólagosan fizetnek.

Máskor újból egészen elrongyoltan állnak elődbe. Megpillantásukra ijedten tekintesz körül: nem lát-e valaki.

— Két nap óta nem ettem!

Két nap óta nem ettem! Minő sziv volna az, mely e jajszóra szájalomra ne lágyulna?

Az a szerencsétlen barátom, a kiről e rajz szól, ez egzisztenciák közé tartozik. Pár évvel ez előtt még czifra egyenruhát viselt, asszony-bolondító hirben állt, nevét minden sport-téren emlegették; — ma barátainak és ellenségeinek kegyelméből él. Hetekig, gyakran hónapokig tisztességes ruhában láthatod, de egy napon rongyokban áll eléd s szivedet e sóhajással facsarja össze: Nem ettem két nap óta!

Egy idő óta azonban folyvást tisztességes öltönyben, sőt tisztességesebb helyeken is láthatni őt, arczán oly elégedett, sőt kihívó kifejezéssel, mely az emberben önkénytelenül azt a meggyőződést ébreszti fel, hogy nó, ennek a szegény ördögnek is sikerült végre valamely biztos megélhetési forrásra szert tennie!

Az első, második, sőt harmadik találkozásnál és még mindig várod ugyan a szokott pillanatnyi zavarra vonatkozó panaszt, de midőn negyedik találkozásnál se nyitja fel veled tárczádat, sőt a régi, az igazi régi hangon meghi egy pohár sör vagy bor melletti csevegésre, már egész nyugodtan, sőt örömmel lépsz be vele a legközelebbi vendéglőbe vagy kávéházba. Antal, (nevezzük barátomat így, régi, igazi nevét miért kompromittálnám?) midőn az asztalnál elfoglalja helyét, felsóhajt. Ja, ja, barátom! Keserves időket éltem át. De már szerencsére vége van. Fátyolt rá! Most igyunk egyet a régi, az igazi barátokért, mint a minőnek te is mutattad magadat a szerencsétlenség napjaiban!

— Örülök rajta pajtás! — felelem neki — és kíváncsian várom megtudni, hogy mily szerencse, mily jóltevő tündér volt az, ki sorsodat ily rögtönözve jóra fordította?

— Azt akarod, hogy őszinte legyek pajtás? Ha megígéred, hogy becsülésem nyílt vallomásom után se vonod meg tőlem, mindent elmondok.

Az ember megijed, de eszébe jut, hogy a miről tulajdonképen szó van, már régóta nem létezik többé, s azt feleli rá, a mit én feleltem, hogy hiszen eléggé tapasztalhattad, hogy semmi körülmények közt se tagadtalak meg.

Akkor hát kiöntöm előtted szivemet. Barátom, én házak és földbirtokok átmenő tulajdonosa vagyok. Ebből élek!

Bámulva tekintetem rá, ugyan mit érhet ez alatt? De ő látszólag gyönyörködve csodálkozásomon, hetyke hangon folytatja:

Ugy nézz reám, mint egy olyan emberre, kinek e pillanatban hét háza van Budapesten és kilencz kisebb-nagyobb jószág a provincián.

— Örököltél?

— Nem.

— Lutrin nyertél?

— Nem?

— Az ördögbe, akkor hát bankó-csinálóvá lettél? — mondtam nevetve.

— Ho hó! En egyszerűen személyes hitelből élek.

— Hitelre vásárolsz házakat és birtokokat?

— A mennyit akarok.

— Nem lennél szives e talányt megfejteni?

— A de log egyszerű. A multkor egy kis szivességet tettem Széchényi Mórnak. Egy éjjel megmentettem az utczai kirablástól. Hálából fölvettem az átmeneti tulajdonosok közé. Hisz ismered Széchényi Mór; együtt jártunk iskolába?

— Nem emlékszem rá. Velünk nem járt Széchényi.

— Az előtt Schwarznak hitták. Lehetetlen, hogy ne emlékeznél a kis Schwarz Mórira!

— Hát arról van szó?

— Arról. Óh, barátom, ez most már nagy ember. Százvezrek fölött rendelkezik. Három banknak s egy csomó magán-tőkepénzesnek az ügynöke és megbízottja.

— Az ördögbe!

— Ó az, a ki az átmeneti tulajdonosok zseniális pénzügyi rendszerét kitalálta vagy legalább meghonosította. Óh, barátom, ez egy felséges nagy gondolat. Schwarz már megdagodott utána; én és társaim — már az átmeneti tulajdonosokat értem — szintén elég jól megélünk belőle. Vagyonszerzésre ugyan nincs kilátásunk, mert az nem lehetséges, de ellenkeznek is a pénzügyi műtét természetével. Az átmeneti tulajdonosoknak nem szabad vagyonnal birniok, legalább látható vagyonnal nem, különben az első esetben tönkre kellene menőik.

— Ha azt akarod, hogy megérstelek, hát beszélj nyíltan.

— Hogy könnyebben megértsd a dolgot, mellőzöm az elméletet, a gyakorlat világosabb képet ad. Elbeszélem neked az első üzletet, mellyel az átmeneti tulajdonosok sorába beléptem. Mikor a két utczai rabló kiabálásomra megszaladt, a halálra ijedt Schwarz, alias Széchényi arra kért, hogy kísérem őt haza. Megtettem. Kapujában tíz forintot nyomott a kezembe, s meghagyta, hogy saját érdekemben látogassam meg másnap reggel nyolcz órákor.

Képzelted, hogy ott voltam. Kedves barátom — monda Schwarz — én hálás akarok lenni a szolgálatért, a melyet tettél s tisztességes életmódhoz juttattalak. Ma egy házat fogsz vásárolni a Csillag-utczában. Emeletes s szép nagy udvara és kertje van. Tiszta ezeröttszáz forintot hajt. Tulajdonosa negyvenötezerre tartja, de az én gondom, hogy negyvenért megkapd.

— De kedves barátom — vágok szavába ijedten, mert azt hittem, hogy megőrült — megfelelkezel . . .

— Semmiről se feledkezem meg — monda nevetve — tudom, mily földhöz ragadt szegény vagy, de ide nem is kell pénz. Bizd csak rám a dolgot. Én szerzek a házra 25—30,000 forintot, melyet a szerződés aláírásakor fogsz a tulajdonosnak lefizetni.

A hátralevő összeg a házon marad, a meddig akarod, csak kamatait kell pontosan fizetned. Ezt pedig a ház jövedelméből könnyen megteheted. Így egy krajczár nélkül házi urrá leszel s pompásan élhetsz, mert hasonló módon még több házra és birtokra tehetsz szert. Természetesen provizióm az általam szerzendő összegből kifizettetik, s te nekem közjegyző előtt okmányt állítasz ki, melyben kötelezed magadat, hogy a házat, hasonló föltételek alatt nekem mindenkor átengeded s jogot adsz arra is, hogy a házbért a kamatok és részletek törlesztése magam szedhessem fel. A te proviziód az üzletből szabad lakás és a jövedelemből tizenöt százalék. Mindjárt megértettem a dolgot.

— Én még most sem értem.

— Pedig egészen egys érti. Schwarz vagyis Széchényi megtudja, hogy valahol egy házi ur penzzavarban van s szeretné házat gyorsan és kéz alatt eladni. Rögtön nála terem s lefoglalja a házat lehető olcsó áron valamely tulajdonos részére. Ügynökei azonban ez idő alatt folyvást működnek, hogy új vevőt találjanak s így gyakran 48 vagy 24 órai idő alatt is ezrekre menő nyereséget is kap egy-egy ily vásárból.

— De hát mért nem veszi meg a házakat ő maga? Gyanus, hogy másnak is részt enged nyereségéből.

— Mert akkor nem szerezhetne annyi pénzt a házakra a bankokból. Ezekkel szemben meg kell őriznie ügynöki jellegét. Ez a magyarázat. Ha tudnák, hogy neki magának kell a pénz, gyakran még felét se kapná annak, mint a mennyit mint teljes bizalmat élvező ügynök másnak könnyen szerezhet.

— No már most kezdem érteni — mondtam nevetve — hát te olyan háziur vagy, a kinek muszáj házat venni, a mikor Schwarz ur kínálja és rögtön eladni, ha azt kívánja?

— Igen barátom, ez úgy van. Helyesen irtad körül az átmeneti tulajdonosok miségét.

De hátha egyszer Schwarz urnak kedve kerekedik amerikai kéjutazásra s itt hagy a nyakadon egy csomó le nem bonyolított rossz üzletet.

— Mit veszthetek én? felelé vállvonitva. Elveszem, a mit a ma ad s nem törődöm a holnappal.

Balázs Sándor.

Potifárné köpenye.

«Hol volt, hol nem volt, az operenciás tengeren is tul volt, kidőlt, bedőlt kementének oldala se volt».

Hajdan így kezdték a mesét. Ma már másként fordult a világ. Ma így Jókai se merné kezdeni regényét, annál kevésbbé merem én. A táltosokkal is foglalkozó veterán írónk megkísérlette a beszély elméletét adni. Pedig a beszélynek épen ugy nincsen elmélete, mint a rajzolásnak, különösen ma, a mikor már a beszély törzse mellett fattyuhajtáskép burjánoznak; rajzolat, karczolat, kép, zsáner, csevegés stb. szörnyszülöttek. Jelzik már «humoroska», «kedélyeske», «szomormány» stb. jelzővel a históriákat, mit hajdanában így neveztek. . .

Ennek a Potifárné köpenyének nem tudtam czimet adni. Először akartam ezt: «emlény szálcsa», de igen ideális lett volna és így a faj megnevezése nélkül kerül

A KEDVENCZ DÉLI ÁLMA.

nyomda alá ez a mese, vagy ha úgy tesszük históriá.

A hőst Miskának, a hősnőt Zsuskának akartam nevezni, de ez nem regényes. A kalendáriomban neveket keresve Asztolf és Kunigunda tetszett meg.

Tehát tradra-tradra, induljunk:

Asztolf fiatal ember volt. Haja miként a korány szép göndör, fodros veres haj volt. Igaz ugyan, hogy a vereshaju hősoket, ha elmélet léteznék én jobb szeretném Albinak hivatalni, de Asztolf nem tehet róla, nem hogy Albinnak hívták.

Kunigundát akartam jellemezni, ott, a hol ezt a történetet elbeszéltem. A társaság egyik tagja Emerenzia kisasszony. (A közbeszólókat vagy Emerenziának vagy Stefániának nevezik, nem akarnék újítani Pulcherinával).

— Tehát Kunigunda! — kezdém én... Megálljon csak, megmondom én, milyen volt Kunigunda... szólt közbe Emerenzia kisasszony és folytató. — Velem született adomány, én a nevekből meg tudom mondani, ki micsoda minő, az ember élete igazolja azt a nevet, a melyet kapott. Az írók ezt nem veszik figyelembe. Thekla mindig gőgös és büszke. Etelka szerény és kedves — És Kunigunda?

— Kövéreceske, alacsony, kissé pisze orru, szabályos ajku, egy szemfoga többi fogaira hajlik.

— Elég, elég, drága Emerenzia nagysád, mert nekem nem lesz mit mondani.

— Beszéljen tovább...

— Kunigunda olyan volt, mint nagysád jellemezte, csak hogy kezei szép kis parányi piskóta kacsók voltak, nem olyanok, mint kövér nőké, kiknek az ujjok is hizik s a vajjas kifli alakjára görbitve az ablakon szoktak vele dobolni.

— Példának okáért a Csörék és Magdák, vagy Manczik...

— Ugy van. Kunigunda kezeiről ezúgy beszélek, mert kezeivel bájolta és esalogatta a világot.

— Megtiltom az ilyen kétértelműségeket.

— Ne féljen, Emerenzia nagysád; az én történetemet az angol kisasszony is meghallgathatja. Kunigunda czukrász-leány volt és leginkább a csokoládé czukorkákat göngyölgette abban a czukrászdában, a hova Asztolf járt. Egyéb sajátságaim kívül említésre méltó, hogy énekelni tudott s mindig kardalnoknő akart lenni...

Asztolf nem neki kurizált, hanem az üzlet tulajdonosnőjének, özvegy Zsófiának...

— Megálljon csak. Megtermett, kövér, elég széles arczu, nagy fogu, fekete hajja, savószínű szemü...

— Ugy van. Tehát Zsófiának udvarolt, minthogy ez neki több hasznot hajtott a malmára. Az év háromszázhatvanöt napból állt s mindennap, tehát háromszázhatvanöt meglepetésben részesült. Asztolf festő volt. Mintának használta Zsófiát és pedig Katalin czárné arczképéhez, melyet egy kávéház kártyaszobájába festett. Az nap, mikor Zsófiának ülni kellett, vendége volt Asztolf. A teli szívü és üres zsebü Asztolf Zsófiát mindennap le és nem felültette, mert hü volt, mint a rojt a ruhához...

Kunigunda az ilyen ebékek alkalmával roppantul féltékeny volt. A lángoló hajja Asztolfot lánggal-hévvél szerette. Patience kártyán számtalanszor kivetette: szeret vagy nem szeret?...

Az áhitat óráiban gyakran ábrándozott arról, hogy bár csak lefestené őt Asztolf, úgy például, mint ha felesége lenne. Magát is oda festhetné, a mint a yengéden vállaira hajol. — Kunigunda mindenesetre virágot tépne...

Asztolf a czukrászda Hébéjének vonzalmát figyelmen kívül hagyta... Nem vette észre epedő szeméit, titkos sohajtásait s meleg kézszorítását, mikor a meleg pogácsát kezébe adta.

Csak egy perczele ohajtott vele Kunigunda egyedül lenni, hogy elmondhassa, mennyire szereti s lelélezhassa a czukrásznét, ki titokban egy főpinczérral levelez. Oh, ha szobájába mehetne, álmában meglephetné és csókot csempészhetné ajakára. És akkor meghalna örömet... Ha megmenthetné életét, bizonyosan kapna jutalmul egy forró, forró csókot.

A czukrász-, varró- és kávéslányok, valamint egyszerűbb ballerínák babonájához fordult. Ellopta Asztolf zsebkendőjét. Nem használt semmit. Kétségbeesett, hogy a vereshaju emberek milyen keményszívűek. Egy öreg kosaras czukrásznét, ki az elévült süteményeket tőlük hordta, határozottan megmondta, hogy vörös emberre csak a ráolvasás használ; de hát nem mindenkinek van jó szeme meg jó szava.

A szegény Kunigunda majdnem soványkodni kezdett, csak az epedés tartotta benne a lelket. Bizott, reménylett. Álmában Asztolf volt előtte, térdre borult és szerelmet esküdött... s ő kegyetlenül visszautasította. Reggelre ébredve megijedt saját álmától és bosszankodott önmagára, miért volt olyan kegyetlen.

Az ilyen álmokat rendszeren megsiratta... De mit ért ez? Hiába biztatta magát, hogy még jönni kell, még jönni fog a boldog óra.

Szerelmes leveleket irt Asztolfnak; nem használt semmit, de végre mégis ütött a boldog pillanat.

Egyedül volt otthon a boltban. Sötétedett. A gáz még nem lobogott. Festői köpenyében burkolva megjelent Asztolf.

Mint a hiúz zsákmányára, olyan sebesen ugrott Asztolf nyakába és alig hallhatóan rebege:

— Asztolf, szeretlek, imádlak...

Asztolf összehuzta köpenyét és három lépést hátrált. Lesújtó tekintetét a sötétben nem lehetett látni.

— Kegyelmezz, Asztolf! Ne taszits el magadtól! — zokogott Kunigunda és megfogta Asztolf köpenyének csucát...

Asztolf menekülni akart... s a mint az ajtó felé rohant, köpenyének egy darabja Kunigunda kezében maradt.

— Tehát eltaszítasz magadtól? Jól van! kiáltotta Kunigunda.

Asztolfot az ajtóban egy hatalmas kéz legyintés érte, a felbőszült Zsófia jött haza és elkergette Asztolfot, elkergette Kunigundát.

Kunigunda a köpenydarabot, mint ereklyét hordozta szíven s ennek védszelleme alatt a szini pályára lépett.

***

Évek multak, évek jöttek. Zsófia egy vidéki városba költözött.

Kunigunda ünnepelt operet-énekesnő lett. Bájai elragadták a közönséget. Idősebb gavallérok pártfogolták s gixerei mellett is kapott koszorút.

Kimítelte magát arra, hogy szeressék. A köpenydarabon kedvencz színházi pinesi heverészett. Opheliának hívták.

Asztolf hirrel megrakottan tért vissza hazájába s elment a színházba.

Kunigundát látni, bele szeretni egy pillanat műve volt. Elragadóan tudott a színpadon ingerlő állásokat elfoglalni.

Másnap illatos levelet kapott.

A levél tartalma ez volt:

«Szerelmem édes!

Nem tudlak felejteni. Bárgyu én, ki Zsófia hálójából akkor nem tudtam menekülni. Ma meghalnék érted. Szívem telt, zsebem üres. Adj egy találkozót.

lángoló

Asztolfod».

Asztolf meg is kapta a választ. Egy üres levelet s benne a köpeny csucát. Egy darabot Potifárné köpenyéből.

— Lehetetlen. Ezt Kunigunda tette?

— Igen, de akkor már Eveline-nek hívták.

— Az már más. Erdélyi Gyula.

A trubadúrok kora.

*Az az igéző, csodaszép világ,
Az a regényes korszak hova lett?
Mind ránk maradtak a foltok, hibák,
De óh, erényit többé nem lel-d.*

*A trubadúrok, várki-asszonyok
S holdfény-szerelmük elengésze rég;
A kastély romján most bagoly hahog
S lent izzad, küzd a munkás nemzedék.*

*Sóhajtván kérdem: hát ez itt a ezél?
Ez volna a boldogság korszaka?
Nem szebb-e a pöröly döngésinél,
Szerelmes lantnak esdő dallama?*

*Mit ér a józan, kislelkű tudás,
Ha enyhet a szív többé nem talál,
Ha szertefoszlott minden szent varázs
És porba hullt a legszebb ideál?*

*Mit bánom én, legyen a szép: hazug,
S legyen igaz bár e sivár jelen: —
Ha a házugság üdvözíteni tud,
Az igazság pusztulni kénytelen.*

Palágyi Lajos.

A s z a k á l l.

— Buette. —

Irtá: Festetics Géza gróf.

(Színhely: Egy váróterem. Személyek: Tazlary Miklós és Miskey Imréné.

Első jelenet.

(Miklós uti ruhában jön.)

Miklós. Még egy egész óráig kell várnom, míg a másik vonat megérkezik! De hogy is lehettem oly szórakozott, hogy az első vonattal jöttem, mikor Mariskának határozottan azt irtam, hogy a másodikkal jövök! — Igazán furesa, hogy a szerelmes emberek mind ilyen szórakozottak! Mily nehéz lesz ezt az órát bevárni! Különös, hogy mennél közelebb van az ember céljához, annál türelmetlenebb! De hát, hogy is ne lennék én türelmetlen! Hat hosszú

év után ismét keblemre szoríthatom első ideálomat! — Mikor utoljára találkoztunk, Mariska kért, hogy utazzam el, ő nem fog elfelejteni s eljön még az idő, mikor boldogok leszünk. Elutaztam és vártam. Végre hat hosszú év után kapok egy fekete széli levelet; — rögtön megismertem Mariska irását, ugyanazok a vonások, ugyanazok a betűk, melyekkel első szerelmes levelét írta. Reszkető kezekkel bontom fel... egy arezkép s egy kis levélke e pár szóval: «Férjem meghalt — ha még mindig szeretsz, jöjj: tied vagyok!» Igazán kíváncsi vagyok Mariskára! Nem sokat változott (arczképet vesz elő.) Milyen szép, hogy mosolyog, igazi angyal! Igazán csókolni való. (Elmerül az arezkép nézésébe.)

Második jelenet.

(Miskeyné belép és szemben Miklóssal leül.)

Miskeyné. Még egy jó félóra, míg a vonat jön. Mondhatom, roppantul kíváncsi vagyok Miklósról. (Arczképet vesz elő.) Nem sokat változott, csak szakállt hord, pedig jól tudja, hogy ki nem állhatom. No de majd levágom neki. Hat évig nem is láttuk egymást, nem is hallottunk egymás felől semmit. S mily lassan telt el az idő öreg férjem mellett! Igazán furcsa, hogy ezek az öreg emberek rendszeren fiatal leányokba szeretnek. Milyen más ez a Miklós... csak szakálla ne volna!... Milyen szépen ír... csupa érzelem, csupa szenvedély (levelet vesz elő) levelének minden sora szerelméről s hűségéről tanuskodik!... Csak szakálla ne volna! (Sóhajt s elmélyed levelébe.)

Miklós. Sóhajt! Szegény, tán valami baja van? Hm... és nem is csunya!... Probáljunk vele beszédbe elegyedni, legalább hamarabb telik az idő!... (köhög.)

Miskeyné. Szegény fiatal ember, hogy köhög, bizonyosan számarhurutja van!

Miklós. Nem néz ide, inkább sóhajtani fogok (sóhajt.)

Miskeyné. Milyen keservesen sóhajt... bizonyosan nincs pénze. Pedig nem is csunya... szakálla sines!...

Miklós. Aha, észrevett! Igazán csinos! Már csak megszól tom. (Egymásra néznek s elkapják fejüket)... Jól megy... úgy látszik, rossz néven se venné, ha megszólitanám. De hogy kezdjem?

Miskeyné. Ugy látszik, meg akar szólítani, de nem mer; adjunk neki agit. (Kaczerán rápillant.)

Miklós. Jaj, beh átkozott szeme van! S hogy tud mosolyogni! Eh, mit, bátorság Miklós! voltál te már Boszniában is! (Miskeynéhez.) Asszonyom! (Miskeyné zavartan elrejt a levelet.) Oh, ezer bocsánat! Talán háborgatom... egy kedves levél...

Miskeyné. Honnan gondolja, hogy kedves?

Miklós. Vannak jelek... (köhög.)

Miskeyné. Szerelmes levél. Ugy-e, azt akarta mondani?

Miklós. Valóban.

Miskeyné. S képzel ön olyan embert, a ki belém tudna szeretni?

Miklós. Nagysád igazságtalan önmaga iránt.

Miskeyné. S azt hiszi, tudnék én még hódítani?

Miklós. Minden bizonnal!

Miskeyné. S ugyan mivel?... De kérem, üljön le, mert megfájdul a nyakam, ha mindig fel kell néznem!

Miklós (félre.) Milyen kedves! (fenn.) Ha megengedi.

Miskeyné (félre.) Udvarias ember... és szakálla sines! (fenn.) Nos, mivel?

Miklós. Mindennel, a mivel a nők hódítanak!

Miskeyné. S ugyan mivel hódítanak a nők?

Miklós. Vannak nők, a kik egy pillanat alatt hódítanak, egy tekintet elég, hogy valakit lebilincseljenek, egy kacintás elég, hogy valakinek esztét vegyék, hogy meg-rabolják szívetől, nyugalmatól, az ember azt se tudja, hogy kit? miért? csak érzi, hogy szeret s imád... a szem varázsa ez!

Miskeyné. No nekem nincs ily veszedelmes szemem!

Miklós. Vannak ismét nők, a kik első látásra tán visszatetszést is szülnek, de ha beszédbe ereszkedünk velük, egy rövid óra elég, hogy meghódítsanak! Ó folyton beszél, nevetgél, az ember szóhoz se jut, kedélye lepkeként virágról virágra száll s mint a méh nem magának gyűjti a mézet, hanem másoknak. S bármiről beszél, hangulata nem változik soha s az életről épen úgy cseveg, mint a halálról. Az ember áhitattal hallgatja őt, ezüst csengésű nevetése a szivig hat s ott legtöbbször vizsgálóra is talál. Tele beszél az ember fejét s nem az, hanem a szive fájdul meg tőle — ez a kedély varázsa!

Miskeyné. Nos tovább?

Miklós. Vannak végre nők, kik hódítanak csak! Nem valami nemesebb érzelem, hanem csupán a szenvedély az, a mi hozzájuk vonz!... Szemükben a vad szenvedély lángja lobog... mindinkább magukhoz vonzanak... átölelnek... az ajkak egyesülnek... a szenvedély kitör... és...

Miskeyné. Kérem... kérem...

Miklós. S mire távoznak, hiányzik valamink... nos igen: üres a tárczánk! Egy fűdetlen mell, — rózsaszínű harisnyák... vagy gyöngyös harisnyakötők könnyen elbolondítanak; az ember azt hiszi, hogy a hetedik menyországban van s csak mikor eszméletre tér, látja, hogy a pokolban volt... S ez a kacérság varázsa.

Miskeyné. Nos tovább!

Miklós. Tovább nincs kérem!

Miskeyné. Tovább nincs? Hát a szépség?

Miklós. A szépség, legyen az bármily tökéletes, magában véve soha se hódít. — Elvakíthat valakit pillanatra, de szerelemre gyújtani nem fog soha senkit. Az igazi szépség csak festve s faragva szép igazán; bámulhatjuk s csodálhatjuk, de nem szeret-hetjük. Különbben is a szépség annyira izlés dolga, hogy azt meghatározni majdnem lehetetlen. (Elgondolkodik.)

Miskeyné. Térjünk kérem más tárgyra, úgy látom, ezt nagyon érti. Ej, ön egészen elhallgatott! Min gondolkodik?

Miklós (zavartan.) Én... én... semmin... igazán semmin!

Miskeyné (nevetve.) No az nem sok!

Miklós (nevetve.) Valóban nem sok!

Miskeyné. Beszéljen kérem valamit, mert elalszom!

Miklós. Óh, kérem, csak tessék!

Miskeyné. No szép, én azt hittem, hogy ön mulattatni fog, s ime!

Miklós. Biztosítom asszonyom...

Miskeyné. Eh, ne biztosítson kérem semmiről, hanem beszéljen!

Miklós. De biztosítom asszonyom!...

Miskeyné. Ha már semmikép sem akar beszélni, nézzünk farkasszemet.

Miklós. Farkasszemet?... azt kérem nem tudok...

Miskeyné. Majd megtanítom rá. Üljön velem szembe (leülnek.) Így ni! Aztán most nézzen a szemembe, én meg a magáéba fogok nézni! Érti?

Miklós. (Int, hogy érti.)

Miskeyné. Aztán a ki előbb elneveti magát, az veszt!

Miklós. És mit veszt?

Miskeyné. Ha én nevetem el magam előbb, megcsókolhatja a kezem... ha pedig maga nevet hamarabb, egy bókot mond nekem!

Miklós (sóhajtva) Isten neki. (Egy ideig farkasszemet néznek. Miklós komoly képpel, de igen nagy zavarban. — Végre Miskeyné elkaczagja magát s fölkel.)

Miklós. Hála Isten!

Miskeyné. Ön nyert! Itt a jutalma (Miklós megcsókolja kezét.)

Miklós. Asszonyom, ha szabad kérdenem, talán kedves férjét várja?

Miskeyné. Férjemet?... olyan nincs!

Miklós. Nincs?

Miskeyné. Özvegy vagyok!

Miklós. Özvegy? Oh, milyen szerencse... az az bocsánat, szerencsétlenség...

Miskeyné. A, hogy vesszük!

Miklós. Hogy lehet az embernek meghalni, mikor ilyen szép felesége van!

Miskeyné. Szép? Ön az előbb azt mondta, hogy a szépség magában véve sohase hódít.

Miklós. Igen, de nagysádnak, van hozzá szeme, meg kedélye is!

Miskeyné. Eddig még nem tapasztaltam.

Miklós. Nagysád olyan, mint a jó katona: nem dicsekszik győzelmeivel!

Miskeyné. Miféle győzelmekről beszél ön?

Miklós. (Leülnek.) A férfi és a női nem a világ kezdete óta örökös harcban állanak egymással. Két különböző elem küzd itt egymással s többnyire, egy harmadik elembe egyesülnek: a szerelemben. S annak dacára, hogy a női nemet gyöngéd nemnek nevezik, többnyire ők győznek. Mind egyiknek van egy vára: a szív s ezt veszik ostrom alá s hogy a nők jobban czéloznak s jobban találják, azt a tapasztalás bizonyítja. Hadat nem üzennek, mert a támadásra mindenkinek el kell készülnie lenni s békét se kötnek soha, mert az elmult szerelemből nem lesz barátság soha! Először csak apró nyilakkal lövöldöznek, melyek rést ütnek a várba s jaj annak a várnak, a melynek kapitánya az ész; mert míg az azon gondolkodik, hogyan tömje be a rést, újabb zápor jön, mely teljesen szétrombol mindent, nem kimélve aggot s gyermekeket, nem kimélve semmiféle emléket, semmiféle érzelmet. S midőn így kipusztított mindent, beléhelyezi önmagát... s a háborúnak vége!

Miskeyné. Ön, úgy látom, sokat háboruskodott már.

Miklós. Megtámadtak s legyőztek már nem egyszer. Nehány percz előtt utoljára.

Miskeyné. Ugyan, már megint bókol!

Miklós. Nem bókolok, higgye el asszonyom, de vannak nők, kik pillanat alatt hódítanak.

Miskeyné. S ön azok közé tartoznék, kiket ily könnyen meg lehet hódítani?

Miklós. A szerelem észrevétlenül támad az ember szívében... oly érzés az, a mely-

nek nem lehet ellentállani, sőt mennél jobban küzd az ember ellene, annál erősebben támad fel újra!

Miskeyné. Tudja ön, mi a szerelem?

Miklós (fokozódó hévvel, megfogva Miskeyné kezét.) Érzem! Érzem azt, hogy önhöz vonzódik egész szívem, egész lelkem... érzem... hogy szeretem!

Miskeyné. S azt hiszi, hogy én ezt mind elhiszem?

Miklós. Óh higgye el, asszonyom!

Miskeyné. Az a szerelem, a mely ily hamar támad, ép oly hamar enyészik el. Arra, hogy valakit szeressünk igazán, nem elég egy pillanat, arra nem elég egy óra. Hogy valakit megszeressünk, ahhoz kell, hogy ismerjük egész lényét. Hónapok, évek kellene ahhoz, hogy bátran kimondhassuk e szót: «szeretlek!»

Miklós. Igen, de sokszor egy tekintet s egy rövid óra elég, hogy valakit teljesen megismerjünk. Vannak nők, kik egy tekintettel, egy szóval feltárják egész lényüket, kiknek szeméből olvashatni, kiknek egy szava elárulja azt, amit éveken át hiába kerestünk. Az a szerelem, mely csak lassan, hónapokon, éveken át érlelődik meg az ember szívében, nem igazi szerelem, mert a szerelem nem parázs, mely csak néhanéha vet lángot s melyet a legkisebb szellő ismét kiolt; — örök tűz az, mely olthatatlan lánggal ég s melyet se szélvész, se vihar nem olt ki soha!

Miskeyné. Lehet, hogy vannak nők, kiknek szemük lelküknek tükré, kiknek szava egész bensejük viszhangja, de megítélni azt, hogy a tükör mit mutat s megérteni a viszhangot, nem oly könnyű. De hiszen a szerelem vak.

Miklós. Igen, vak a szerelem arra nézve, a mi kívül történik, de annál tisztábban, annál fényesebben látja szerelmének tárgyát. Nem lát semmit, csak azt, a kit szeret s nem érez semmit, csak azt, hogy szeret.

Miskeyné. S vajon tudja-e azt, hogy a mit érez, az szerelem?

Miklós. Lehet, hogy van érzés, melyről nem tudja az ember, hogy mi az s csak ráfogja, hogy szerelem, de higgye el asszonyom, hogy a mit én érzek, az szerelem, a legtisztább szerelem!

Miskeyné. Hagyja kérem! Ismerem ezt a litániát; minden szerelmes kívülről tudja! Esküsznek égre földre, hogy szeretni fognak örökké s csakhamar kistül, hogy az az örökkévalóság össze-vissza csak egy pár hónap, — egy pár hét!

Miklós. Ön kegyetlen s igazságtalan irányomban, mondja hát, mivel bizonyítsam be, hogy szeretem?

Miskeyné. Semmivel! Mert «nem érez, a ki érez szavakkal mondhatót».

Miklós. Nem szólok hát, nézzen a szemembe s olvassa ki onnan, hogy szeretem, imádom! Óh, ne kinozzon hát s nyujtsa reménységet. Szeret?

Miskeyné. S ha azt mondanám, hogy: «nem!»

Miklós. Belenyugodnám abba is! A szeretnet erőltetni nem lehet. Óh, hát szóljon, mert ez a kétség kínzóbb, mint a legkeserűbb való.

Miskeyné. Sokszor jobb, ha az ember ki nem mondja, a mi a szívén fekszik, mert az ember sose tudhatja, hogy egy meg gondolatlanul kiejtett szó, mily következményeket vonhat maga után.

Miklós. Ne féljen semmitől, legyen válasza bármi, én belenyugszom.

Miskeyné. Legyen hát férfi.

Miklós. Hogy értem ezt?

Miskeyné. Nem szabad önt szeretnem!

Miklós. Nem szabad? Mily érthetetlen!..

Miklós. De nem szeret!... Isten önnel tehát. (Jobbra megy, a hol málbája van s leül.)

Miskeyné. Óh, mily erős küzdelem volt, de kiálltam. Csak jönne már Miklós!

(Csöngtetnek, a vonat megérkezik; a színen

Miskeyné. Nyugodjék bele s ha igazán szeret, enyhítse fájdalmát az, hogy vannak, a kik talán még többet szenvednek...

Miklós. A fájdalom csak az enyhítheti, ha más is osztozik abban.

Miskeyné. Sajnálom önt.

több utas megy keresztül málhával. Miskeyné és Miklós ijedten ugranak fel a esen getésre.)

Miklós. No szép dolog... a második vonat is itt van már s Mariska még sincs itt?

Miskeyné. Miklós nem nagyon siet elém. Hátha meg sem érkezett!

Miklós. Tessék, azt hittem, tárt karokkal fog várni s ime, még csak ki se jön! (Az utasok mind elmentek.)

Miskeyné. Nem jött el!

Miskeyné. Kit várt?

Miklós. Megmondok önnek mindent! Szerettem valakit, a kit nem hozzám adtak férjhez. De megígértük egymásnak, hogy hűvek maradunk s szeretni fogjuk egymást. Hat év múlva a nő férje meghalt, ő irt,

Miklós. Én Tazlary Miklós vagyok!
Miskeyné. (Miklós nyakába borul.) Miklós! Édes Miklós!

Miklós. Te, te... persze hogy a szerelem vak.

Miskeyné. De hát a szakáll?

Miklós. Leborotváltattam!...

KÖZGAZDASÁG.

A parisi munkakiállítás.

Proth Mario, a nálunk járt francziák egyike, a következő kis cikkben ismertette a magyar napokban a párisi munkakiállítást:

A kiállítás már meghonosult szokásainkban. Oly szükséges intézménye ez korunknak, mely állandósítja magát minden nép körében, a minthogy a többek közt az angoloknál és portugálokna csakugyan már hosszabb idő óta folytonosságban fennáll.

A folyó évben például három kiállítás van Európában, ugy mint: a budapesti nemzeti kiállítás, melynek történelmi nagy jelentőségét senki se fogja tagadni és melyet kétségkívül a magyar fővárosban létesítendő általános nemzetközi nagy kiállítás fog követni, továbbá az antwerpeni nemzetközi és végül a párisi nemzetközi munkakiállítás a «Palais de l'Industrie»-ben.

A munkakiállításnak igen egyszerű alapelve adott létet. A kiállítások munkacsarnokai ugyanis rendszeren a legnagyobb figyelem tárgyai s e mellett a haladás szükségéhez hozzá magával, hogy az ipari oktatás fejlesztésére mód nyujtassék a közönség szemléletére kiállított munkák által.

Ily felfogás alapján indultak *Ducret*, az iparkamara elnöke és a *Union des chambres syndicales* alelnöke, *Nicol Pál*, ki már oly sok szép kiállítást létesített Franciaországban s kik együtt a francia kristálypalotában az állandó munkakiállítást létesítették.

A francia iparosok nagy számmal jelentkeztek a fentnevezett urak felszólítása következtében és a «Palais de l'Industrie» nagy hajója kitűnő iparcikkokkal van telve és bár az ünnepélyes megnyitást már július 23-án ezközölte *Pierre Legrand* kereskedelmi miniszter, mindamellett naponkint újabb meg újabb bejelentések érkeznek. A többek közt Anglia, Amerika, Belgium, Olaszország, Ausztria és Magyarország is megígérték támogatásukat, mely utóbbi e nemből oly érdekes cikkeket halmozott kiállításába.

A munkakiállítást több miniszterium támogatja cikkeivel, így pl. a közoktatási, továbbá a kereskedelmi, mely egész kereskedelmi muzéumát küldi, továbbá a tengerészeti és a pénzügyi, mely szivar- és szivarka készítő legújabb gépeit állítja ki gyakorlott munkások kezelése mellett, nemkülönben Páris városa, mely az elemi iskolák növendékeinek műveit teszi szemlére. A kiállításon ingyenes előadásokat, tanfolyamot rendeztek az ipar és kereskedelmi iskolák növendékei számára az erre kijelölt tanárok.

Ezenkívül újság érdekével bír a szabadalmas fentalálók társaságának kiállítása, melyben együtt látható valamennyi találmány, mely 1870. óta mostanig szabadalmat nyert.

Miklós. Mindenki elment már... Mariska nincs itt. Nem bánom. De nemi, a szép ismeretlen is várt valakit s úgy látszik, nem jött senkije! Nagysád is várt valakit?

Miskeyné. Igen, vártam... de nem jött...
Miklós. Én is vártam valakit, az se jött.

hogy ismét szabad s ha még most is szeretem, jöjtek. Én jöttem, láttam s — ön győzött!

Miskeyné. S a nő neve?

Miklós. Mariska!

Miskeyné. S ön?

A munkakiállítás érdekes látnivalói közt figyelemre méltó egy kőszénbánya, melyet *Durand* Lajos ügyes szobrász készített s melyben 30 méternyi mélységre lehet leszállni, s a hová nők, férfiak egy kis borzongással ugyan, de mégis számosan lemennek.

Minden nap jeles zenekar hangversenyez, pénteki napokon pedig Páris színházainak első énekművészei tartanak előadást magáudalokkal és egész karral.

Ime, ezekben kívántam ismertetni tán kelleténél is hosszabban a párisi munkakiállítást s csak azt teszem hozzá, hogy a munkakiállítás jövedelme nagy részben újabb ipar-iskolák felállítására van szánva, mit szerencsés és követendő példának mondhatunk.

Uj rózsa. A család, melyet ama bizonyos portugáli kertész az ugynevezett *Luiciades* rozsával elkövetett, a kertészek figyelmét ismét a pettyes és sávós rózsákra irányozza, melyeket azelőtt, mint a fagynak leginkább ellentállókat, különösen a falusi kertekben neveltek. A *Royal Horticultural Society* ez évi július 14-én tartott ülésén *Paul Cheshount* a híres rózsatenyésztő oly ujdonságot mutatott be, mely általános csodálkozást keltett. *Cheshount* egy a *Comtesse d'Oxford*-ról két évvel ezelőtt levett sporthajtást mutatott be. *Comtesse of Oxford* *Quillot* pére már 1869-ben bocsátotta áruba. Erózsa tömörségén és nagyságán kívül libolyaszínnel vegyített gyengén karminpiros színezetével vonja magára a figyelmet. Állítólag a *Victor Verdier*-ből származik, illata azonban nem oly erős, mint ezé, lombozata igen szép. Az e szép fajnak egyik ágán nevelt s bemutatott ujdonság neve *Pride of Reigate* a hely után, a honnan eredt. Alakja, nagysága, lombozata egészen olyan, mint az anyarózsaé, csak hogy virága sötét bíborvörös, alapja pedig csodálatosan szép fehér és szilvalilaszim pettyes.

SPORT.

A szörmés ragadozók (ugynevezett dúvadak) kártékonyágáról a vadállományra nézve.

— Biológiai adatokkal. —

Irta: *Lakatos Károly*.*

Valamennyi élő lényvel vele születik az önfentartási ösztön, mely készíti, hogy mindent elkövessen léteinek fentartására, és e léteinek lehető kellemessé tételére. Ez idézi elő a természetben a soha meg nem szűnő élet-halálharcot, a létért való küzdelemben.

E küzdelem közletről érdekli az embert, a kinek saját ereje s jóléte fentartása érdekében nem szabad e küzdelem pusztánézőjének maradnia. Részt kell vennie a harcban.

Midőn ezt hangoztatom, irodalmi szakmámból kifolyólag, főleg a vadászati érdekeket tartom szem előtt. És itt fölteszem a kérdést: mi hátráltatja leginkább a vad szaporodását? Felelet: a vad szaporodhatóságát részint és főleg a ragadozó szörmés és

szárnyas-vadak nem vagy csak igen kevésse irtása.

Tessék meghinni, ez a legnagyobb ok. Amit meg nem ehetünk, bocsánat e prűderjatlanságért, azt nem lőjük.

Es itt a puskások ama nagy csoportját értem, kik önmagukat ugyan hatalmas u. n. «nagy vadászoknak» mondják, ha sikerült nekik egy bizonyos számú nyulat vagy foglyot a konyhára hozhatni, de kik soha a legkisebb szükségét sem érzik annak, hogy magukat rávegyék — egy varjút vagy szarkát ledurrantani, nem is említve azt, hogy arról szó sincs, hogy valamikor tisztán ezek irtására indulnának. Sőt ugy lát-szik, vannak ezek közt egyesek, kik a vadgondozót csak gyöngye vadásznak tartják, mert nyulászati kalandjaiknak nem részese, s nem lesz oda a kéjes örömtől, ha sikerült neki pár tucsat szárcát lepuskázhatni. Ezek nem tudnak különbséget a vadgondozó szakvadász működése és saját peccsenye-vadászatuk közt, mely utóbbiaknál — mint mondják — nem annyira a peccsenye a lényeges, mint inkább az, hogy a tulságig élvezett házinyugalom után jól esik a mozgás az olykor hiányzó étvágy kellemes felfrísítésére.

A mit a konyhai műtetre alkalmatlannak ítélünk, — mint mondám — azt nem lőjük. Ez rossz szokás, meg nem gondoljuk, hogy a ragadozó állatok ötször annyi hasznos vadat pusztítanak el előlünk, mint a menyeyit meghagynak s hogy igazán nemes vadászati szempontból véve sokkal nagyobb ügyesség kívántatik ezek elejtéséhez, mint az együgyűen előttünk felszálló fogolyesapat ritkításához. Meg nem gondoljuk, hogy sem a vadorzás, sem a peccsenye-vadászok hada a hol ilyen exisztál (pedig ez is van még elég Magyarországon) nem tesz annyi kárt idő előtti pusztításával, mint a szörmés és szárnyas-ragadozók milliói. Pedig ha a rókák, menyétek, héják, szarkák pusztítása fiadzás, költés idején erélyesen üzetnék, ha vérebe menne minden vadász embernek, hogy ez az igazi óvása a hasznos vadnak: akkor ezek szaporodása pár év alatt roppant haladást tenne.

Hanem ennek kevés látszatja van, ha csak egyes vadászterületeken gyakorolják ezt, s tíz husz mértföldnyi területen ismét pihenni, szaporodni hagyják. Vannak vidékek, hol a róka alig tartja szükségesnek, hogy a puskást kerülje; görényről és menyéről nem is szólva; — az ölyvek, héják, szarkák nagy számban szállonganak — s minden hasas nyulat kártékony karvaly kísérget, míg fiait kiönti, egyenint szedegetik föl, s az ember szemelättára fájják fel uton-utfélen! Hihető-e, hogy így körülmények közt — ha magunk nem vadásznánk és lőnénk is le mindent, a mi megehető — a hasznos vad szaporodhassék?

S a mi nagyobb baj, ily töméntelen rabló-sereg közt lehetetlen egyes szigetekként megőrizni a vadászterületet a rabló had bevándorlásától. Ha minden nap kiirthatnók is e rablóbandát, mégis másnap, harmadnap új meg új invázió érkezik, mely mindent felfal előlünk.

Ez a főoka, hogy oly gyér a vadállomány, különösen ott, hol még egy kis buvója és háborítlan nyughelye sincs a vadnak.

Ezen nem segít semmiféle vadászati törvény. Itt magunknak kell segitenünk. Sporttá kell tennünk a ragadozó-vad irtását.

Fel kell használnunk minden alkalmat, felkülönösen a tavaszt, midőn kölykezik a szörmés dúvad s fészken túl a szárnyas ragadozó. Ekkor ideje, hogy ne sajnáljuk a fáradságot, a lőport, a csabdákat, hurkok rakását, rendezzünk be bagoly-kunyhókat, hisz ez még jóformán nagyobb és egész éven át tartó igazi vadászatot nyújt.*

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a vadállomány gyarapítása körül csak ugy érhető el említésre méltó eredmény, ha a ragadozók minden faja pusztítva lesz. E felől különben a vadászattal foglalkozók már jó ideje tisztába jöttek, s száraz, egyszerű és természetes igazság ez az, a kik hivatásuktól át vannak hatva. Az igazi vadász már ősrégi időtől fogva mindig nagy gondot fordított a vadállományt veszélyeztető ragadozók irtására s ez irtást nagyban fokozta a vadászszenvedély és sok esetben az elejtett vad prémje (u. n. gereznája) által elért anyagi haszon.

«Ragadozó k» alatt a vadász mindama négy lábu és szárnyas vadat érti, melyek más eleven állatokkal táplálkoznak, igazabban: melyek a hasznos vadállományra ivadékaik, tojásai, majd pedig fiókáinak pusztítása által, — általában a hasznos vadtenyésztet nézve — kártékony, sőt sok esetben megsemmisítő hatással vannak. Ezekre nézve nincs tilalmi idő; ezeknek irtása bármikor is, nem ütközik akadályokba, minthogy a vadászati törvény szabad kezet enged e végből. És méltán! Mert ezek a vadállományra sokkal veszedelmesebbek, mint peccsenyevadász, dögvadász, tolvaj-puskás, éhség, nyomoruság, jég és víz együttléve, ha e szaporodásukat kellő gonddal meg nem gátolják. Ezért irtó háborúra kell ellenök szervezkedni s mellőzve a könyvmoly szobatudósok s némely mindenbe beleavatkozni szerető kiállhatlan nagyképűsködő szofizmáit, nem kimélni közülök egy példányt se, habár egyes ragadozó bizonyos tekintetben látszólag hasznosnak mutatkoznék is, mert általában véve — nemzetgazdasági szempontból szólva, a vadászatot (és halászatot is sok esetben) érő kár mindig tetemesebb, semhogy az ama kisebb haszonnal összehasonlítható volna.

Es itt hangsúlyoznom kell hogy főleg az apróbb szörmés dúvadak és szárnyas ragadozók pusztítására kell fektetni a fősúlyt minden kitelhető módon üldözvén őket; mert épen ezek azok, melyek nagy szaporodásuknál s tagjaik rendkívüli elterjedtségénél fogva, és telhetetlen vérszomjuk folytán is, leginkább fenyegetik vad állományainkat; — mert épen ezek azok, melyek irtására — talán kevésbbé ingerlő sport élvezetet nyújtó vadászatuk miatt, eddig a legkevesebb gondot fordították; a miből könnyen magyarázható rendkívüli elterjedtségük és fajzataik számos volta. A nagy ragadozók (a hiuzt kivéve) kevésbbé veszélyesek a vadállományra; annál jobban fenyegetik azonban a domicilált állatokat s ezekkel egyetemben az embert is; hanem ezekkel szemben igen megnyugtatólag hat ama körülmény, hogy földrésztünkön aránylag nagyon csekély szám képviseli őket és a folytonosan haladó, terjedő kultúra ezt is mind kisebb elterjedési körre szorítja. A medve (mely vadból Ujfalvi Sándor memoirjai szerint az 1855-iki őszön egy vadá-

* Mutató szerzőnek kéziratban levő vadászati szakmunkájából. Szerk.

* *Kffn.* («V. L.» pag. 273)

szat alkalmával még 26, olvasd huszonhat jól megtermett példányt csiptek ki a görgegyi erdőkből), a hiuz mind ritkábban jelentkeznek, a farkasokat is — eltekintve Szlavóniától — rendre kiszorítja az okszerű mezei és erdei gazdálkodás tágas birodalmukból; az erdei farkas már is ritka vendég oly erdőségekben, melyek okszerű művelés alatt állanak; a vizek szabályozása következtében mind kisebb tereket elfoglaló nádasokból is rendre kiszorul a nádi farkas.

Meg kell jegyezmem, a mindennemű szőr- és szárnyas ragadozók sikeres pusztítását illetőleg ez irányban csak is abban az esetben érhetünk el bizonyos, minden irányban kielégítő eredményt, ha — eltekintve a puskás vadászat útján való reakciótól — mielőtt rendelkezésre álló eszközöket, u. m. csapdákat, hurkokat, mérgezést s más egyéb fogásmódokat alkalmazásba vennénk, a kártékony fajok élet szokásait, természeti ösztöneit és tulajdonságait, melyek táplálkozási viszonyaikkal összefüggésben állanak, — behatóan tanulmányozzuk és megismerjük; mert csakis ezek tüzetes megismerése folytán leszünk képesekké a kártékony fajok vérszomját mesterségesen felizgatva, prédaszomját fölélesztve, belecsalni a vészhozó törbe; csakis ezek legtüzetesebb megismeréséből merithetünk leghálásabb utasítást arra nézve, hogy kell és mi módon lehet az ádáz rablókat egyenként és összességükben halált hozó esővünk elé kaphatni; mert jegyezzük meg jól, hogy minden egyes duvad és szárnyas ragadozó faj: természeti hajlamaiból kifolyó fogási és vadászati módot (a puskás vadászatot értve) igényel. Ezt és a fentebb hangsúlyoztatkat szemelőtt tartva, czélem — mielőtt ragadozó szőr- és szárnyas vadak puskával történő vadászatát és más módon való irtás módjait, úgy mint törökkel, hurkokkal mérgezés által sat. tüzetes tárgyalás alá venném, a mivel majd egy külön cikkben fogok behatóan foglalkozni, — mondom, ezt megelőzőleg czélem jelen cikkben a nálunk honos duvadak, majd egy másik értekezésben a szárnyas ragadozók élet- és táplálkozási viszonyait — illetve prédaszerezési módjait — ismertetni, kiterjeszkedve ezzel összefüggésben: a fajok óvatos ravaszágára és felülmulhatlan ügyességére is, hogy ez által módot nyujtsak a vadak ravasz fortélyai legyőzésére a siker biztosabb elérhetése érdekében.

Tartsunk tehát rövid szemlét vadállományunk ádáz ellenségei élete- s főleg működése felett, mi djárt állattani szisztematikus rendben azonban csak is ama duvadak illetve kártékony állatok felett, melyek mint a vadászat körébe tartozók, határozottan a vad fajok közé sorozhatók; egyebek ránk vadászokra nézve nem birván érdekel.

Itt találjuk mindjárt legelőször is a medvét (Ursus Arctos). Európa e legnagyobb s leghatalmasabb ragadozója hazánk északi részén, de különösen Erdélyben még igen gyakori. Névszerint leginkább előfordul a Székelyföldön és Máramaros havasi erdeiben, Hátszegvidéken, a szebeni, brassói, radnai, fogarasi havasokon.

Mint vad és mogorva állat a magánosságot kedveli, ezért leginkább oly tájakon tartózkodik, melyek legtávolabb vannak az emberek tanyáitól, fekhelyét pedig oly helyeken választja, melyeken sem ember, se

szelid állat nem szokott járnai, sőt az emberi kéznek nyoma se látszik a vadon ő természetén. Nappal az erdők legáthatatlanabb sűrűségében vagy szirték közé, mély szakadékokba, legmegközelíthetlenebb sziklahasadékokba rejtőzik s rejtekét hasonlóan a többi ragadozóhoz, csupán éjjel hagyja el, ekkor keresve prédát, míg a nappal alvással tölti; napközben nem szives-n kel fel, de ha tanyáján meglepik, akkor gyors futással iparkodik menekülni. Mindamellet néha nappal is eljár táplálék után. Szereti a hegyek legmagasabb csucsait, ama háborítlan némaságért, mely az ily madártalan szirtéken annyira álomba-ringató s a hol ő nemcsak egyéb idegen fajú állatoktól, hanem saját nembeli rokonaitól is elszigetelheti magát valamely alkalmas barlangban.

Ősszel, szeptember vége felé, lehúzódik az előhegységekben elterülő bükkösökbe, hol kedvencz ételével, a bükkmakk-kal táplálkozik; ezen hizlalja magát mindaddig, míg az első erős hóesés téli tanyáira nem szorítja; ily visszavonulások leggyakrabban hózivatarok alkalmával szoktak történni s gyakori az eset, hogy egyetlen egy zivatar az egész előhegységet kitisztítja a medvétől.

Ha bükkmakk nem termett mindenütt elég bőségben, akkor a medvék a makkdusabb részeken torlódnak össze. Olyan ősszel, midőn mindenütt a legdusabb makktermés volt valamenyi erdőségben, a medvék nem húzódnak össze egy helyre, minthogy mindenütt egyformán dus táplálékot találnak. Az erdészek jól tudják, hogy három-négy év lefolyása alatt, rendszeren van egy olyan ősz, midőn a tavaszi fagyok miatt nincs bükkmakk termés; ily esetben kénytelenek a medvék, jobbat nem lelve, a tölgy-makkot fölkeresni.

A medve, a míg csak az idő engedi, kün jár télen is, kivált, ha bükk-makk, vagy egyéb eledele van. Barlangjába csak akkor vonul, mikor a járás a nagy hideg, vagy mély hó miatt, ugyszólván lehetetlenné vált neki.

Téli alvóhelyül a kövek és gyökerek alatti gödröket, sziklás vidéken pedig a barlangokat és sziklahasadékokat keresi fel, leggyakrabban azonban a magas hegység fenyeveseinek télen megközelíthetlen szeltréses zugait és völgyeit. Kivételkép ez alvó helyek néha a megközelíthetőbb hegységben is található.

A medve néha nagy élő-fa üregébe is beleveszi magát s ott alussza téli álmát, vagy saját körmeivel fagyökerek között ásott vaczokban telet. Heverő helyét rendszerint mohhal, rőzsével, galyakkal s többféfével szokta kipárnázni. Téli alvási ideje alatt saját zsirjából táplálkozik, miért is tavaszra teljesen lesóványodik. Vannak oly példányok is, melyek a téli álmat vagy épen nem, vagy csak nagyon szabálytalanul alusszák. *Jeszter* állítja, hogy a medve nem alussza át egy huzamban a telet; abban azonban téved, hogy nem távozik el barlangjából (hol állítólag időtöltésül talpát nyalogatja); sőt ellenkezőleg mihelyest lágy idő áll be, a medve azonnal elhagyja vaczkát és kün ögyeleg.

Hasonlóan a borzhoz, a medvék ősszel gyakran az emberi lakók közelébe húzódnak táplálékra, mely ekkor gyümölcsből, mézből, kukoriczából, (melyet fejenkint tördelnek le), legfőképp pedig — mint fentebb említve volt — bükkmakkból áll, mitől rend-

kivül meghiznak. (Egy medve rendszerint négy mázsát nyom). Táplálkozik növényekkel s állatok husával egyaránt. Tavasszal fűvet, herét, édes gyökeret eszik, meg hangyatojással, gombával, bogyóval, szederrel, málnával s más erdei gyümölcsessel és zabbal él. Fő tápláléka azonban kétségkívül gyümölcs és általában minden növény; nyálkáságai közé tartozik főleg a szőlő, eper, hangya, különösen pedig a méz, melyet nagyon szeret s kedvéért mértföldekre elkullog. Egyébiránt, ha az éhség bántja, ennek kielégítésében ép nem válogató s kezdve a kovarnál és tojásnál fel a birkáig, üszőig és tehénig mindent elfogad, ha azt hatalmába keritheti. Éhségtől ösztönöztetve a legnagyobb vakmerőséggel veri le a szarvasmarhát, sőt alkalm adtával még a juh- és kecske ólakba is betör, hol aztán nagy pusztítást visz véghez. Általában, ha birka vagy marhanyájba vegyülhet, szörnyű károkat tesz bennük; de a vadászható vadakra így az őzre és szarvasra nézve nem igen ártalmas. Óriási mancsával leteríti s úgy marcangolja szét a marhát; kisebb állatokat, mint kecskét, juhot sat. fogai közt hurezol el biztos tanyájára. Eleje és kivált első két talpa szerfölött erős.

Ha hosszas szárazság miatt a medve egyik legkedveltebb csemegéjétől, a nyers kukoricza-s harieskától meg van fosztva, akkor — ha bővebben van — áfonyában keres kárpótlást. A tölgy-makk mint *Ujfalvi* állítja — szintén annyira kedvencz (?) eledele, hogy az után néha három-négy mértföldnyi utat is meg tesz, és azt — talán csakis egyesegyedül ösztönére bizva magát — a vadon sűrűségem át ott is megtalálja, a hol az előtt sohase járt (?).

Lótenyésztés és versenyek.

A bécsi őszi lóversenyek első napjának eredménye a következő: I. Kétévesek Handicap-je 1000 frt, 1000 méter (24 aláírás). Fesztetics Tasziló gróf pej kanczája Hilda (ap. Skylark, a. Heiress) első; Mr. Wood Sárga kanczája Elektric második; Blaskovits Bertalan pej kanczája Erény harmadik. Összesen 9 ló futott. Küzdelem után egy fél hosszal nyert, jó harmadik. Totalisateur: 5: 13. II. Freudonau Handicap. 5000 frt. 3200 méter. Apponyi Antal gróf hároméves sárga méne Excelsior (ap. Waisenknabe, a Galathée) első; Sztáray János gróf négy éves sárga kanczája Jewess második; Henckel Hugó gróf hároméves pej méne Angelo harmadik. Összesen nyolcz ló futott. Küzdelem után két hosszal nyert, jó harmadik. Totalisateur: 5: 47. III. Kladrubi-díj 2000 forint. Kétéveseknek. 1000 méter, (19 aláírás). Sztáray János gróf pej méne Remember első; Fesztetics Tasziló gróf pej méne Virtuós második; mr. Greawe W. pej méne Mirandola harmadik. Összesen 7 ló futott. Könnyen nyert egy hosszal, jó harmadik. Totalisateur: 5: 15. — IV. Eladó-verseny. 800 frt. 2000 méter. A győztes 3000 frtért eladó. Dagmar egyedül járta körül a pályát. — V. Gátverseny. 1200 frt a győztesnek, 200 frt a másodiknak, 2800 méter, (9 aláírás). A Karpathen Stud Farm hároméves pej méne Bellwether (ap. Gunnersbury, a. Bimbó) első; Auersperg Ferencz herczeg hároméves sárga méne Reichenau, (lovagolta Baltazzy H.)

második, Teleki József gróf három éves sárga méne Socrates harmadik. Totalisateur 5: 10. VI. Szeptemberi akadályverseny. Handicap 1000 frt a győztesnek, 200 frt a másodiknak. 4000 méter. (13 aláírás). Mr. C. Wood idős sárga heréltje, Bihar, első; Traenkel Arthur főhadnagy négyéves sárga heréltje Pessimist második, Totalisateur 5: 43. Szépen nyert.

A baden-badeni lóversenyek mult hó 27-én a következő eredménnyel folytak le: I. Jugendpreis. 4000 márka. Handicap. Kétéveseknek. 1000 méter, (12 aláírás.) A graditzi por. kir. főménes pej méne Hortenfels (ap. Chamant, a. Hamadryade) első; ugyanannak pej méne Illenstein második; Captain Zoe pej méne (ap. Albert Viktor, a. School Girl) harmadik. II. St.-Leger-Handicap. 10,000 márka. Hároméveseknek 2000 méter (41 aláírás.) Fesztetics Tasziló gr. sárga méne Beau Nash (ap. Albert Viktor, a. Miss Hawthorn) első; Apponyi Antal gróf sárga méne Excelsior második; Oehlschläger Ottó sárga méne Amoros, harmadik. III. Merkur-díj. 1500 márka. 1600 méter, (8 aláírás.) Ulrich ur hároméves pej kanczája Almanía (ap. Good Hope, a. Adeline) első; Spiekermann Ottó négyéves sárga méne Elkan második; Teppez Laski négyéves sárga heréltje Hanseat harmadik. IV. Handicap. 4000 márka. 1600 méter (48 aláírás.) Fesztetics Tasziló gróf öt éves pej méne Occident (ap. Kisbér, a. Getroffen) első; Schmettow gróf öt éves pej méne Miklós második; Bernstorff Gyldensteen négyéves sárga kanczája, Fancy Faire harmadik. Tizenegy ló futott. V. Preis vom Wasserfall 1500 márka. Gátverseny 3200 méter (4 aláírás.) Spiekermann O. öt éves sötét pej kanczája Knights Fee (ap. Knight of the gaster a. Miss Dayrell) első; Scheel-Plessen gróf négyéves sárga méne Leopold második; Oehlschläger Ottó bankár négyéves pej méne Frode harmadik.

A «Wiener Cyclisten-Club» augusztus 30-án tartotta idei őszi viadalát. A versenyek következő sorrendben folytak le: I. Kezdők versenye, táv. 1000 méter, kik még első díjat nem nyertek versenyben, indult 5 nevezett közül 4, első Klömser A., nagy megerőltetés után került be elsőnek. II. Juniorok versenye. táv. 2000 méter, elsőnek tiszteletdíj, indult 9, hol Bauer A., 4 perc 24 mp. alatt ért be elsőnek. III. Best-Fahren, 3000 méter, a győztes aranyérmeket kap, indult 8 nevezett közül kettő és pedig: Bröse Rezső, Opitz Ferencz. Bröse volt a győztes. IV. Handicap verseny, 4000 méter, az elsőnek tiszteletdíj, a másodiknak is; indult 10 versenyző, 150 méter előnyt kapott Opitz János, 100 métert Klömser A., 80 métert Haugg H., 50 métert Lerchenfelder A. Standról indult Bauer A., Opitz Ferencz, Haumann Ferencz, Weiner S., Lohr A., Stauda F. Első Opitz Ferencz. V. Főverseny. 10000 méter, 20 kör, az elsőnek tiszteletdíj, ha 22 perc alatt futja be a pályát aranyérem, a másodiknak tiszteletdíj, indult 12 versenyző, itt ismét Opitz Ferencz vezetett 9 és fél közt igen szép előnnyel, de minthogy ki volt már merülve, Bröse Rezső huzta le és Stauda F. második volt, az aranyérem a klubnak megmaradt, minthogy a 10000 métert 23 perc, 57 és fél mp. alatt tette meg a győztes. VI. Vigaszverseny, táv. 1000 méter, indult 8 versenyző, elsőnek tiszteletdíj,

nagy küzdelem után Weiner J. lett az első 2 p. 18 másodpercczel.

A dieppei verseny 15,000 frkos nagy díjra (kétéveseknek, táv. 1000 méter), tizenkét ló futott: Ephrussi Camin-je első: Aumont Alger-je második; Hirsch báró Lorgnette-je harmadik.

Vizslaversenyt rendezett a m. hó 26-án a Magyar vizslaverseny egyesület Esterházy Béla gróf egyesületi elnök galánthai birtokán. A verseny lefolyása a következő volt: I. A kölyök versenyben három versenyző között győztes lett Taj Viktor pointerje Fred; Szalatsy Sándor pointerje Juno a második díjat kapta. II. A felnőttek versenyében négy induló között Kazy Lázár Russ-ja győzött; Fónagy József Ladyja a második díjat nyerte. III. A használati ebek versenyében Richter erdész Dash-je aratta az első díjat, Horváth Gyula tábornok Missje a másodikat.

Bravour-lovaglás. Ifj. Festetich Pál gróf honvédhuszár tiszthelyettes mult hó 24-én 35 mértföldet lovagolt egyhuzamban. Mint nekünk írják, a fiatal gróf a nevezett napon Nyiregyházáról elindult reggeli 4 órakor Nagyváradra és váltott lovakon pont délben érkezett oda. Ebéd után ugyanazokon a lovakon felváltva d. u. 3 órakor elindult és este 11 órakor Nyiregyházára visszatért, hol a reá várakozó huszár tisztikár és barátai harsány «éljenekkel» üdvözölték. Az edzett lovas a 35 mértföldes lovaglás után a legkevésbé se volt kimerülve.

Vadászat és lövészet.

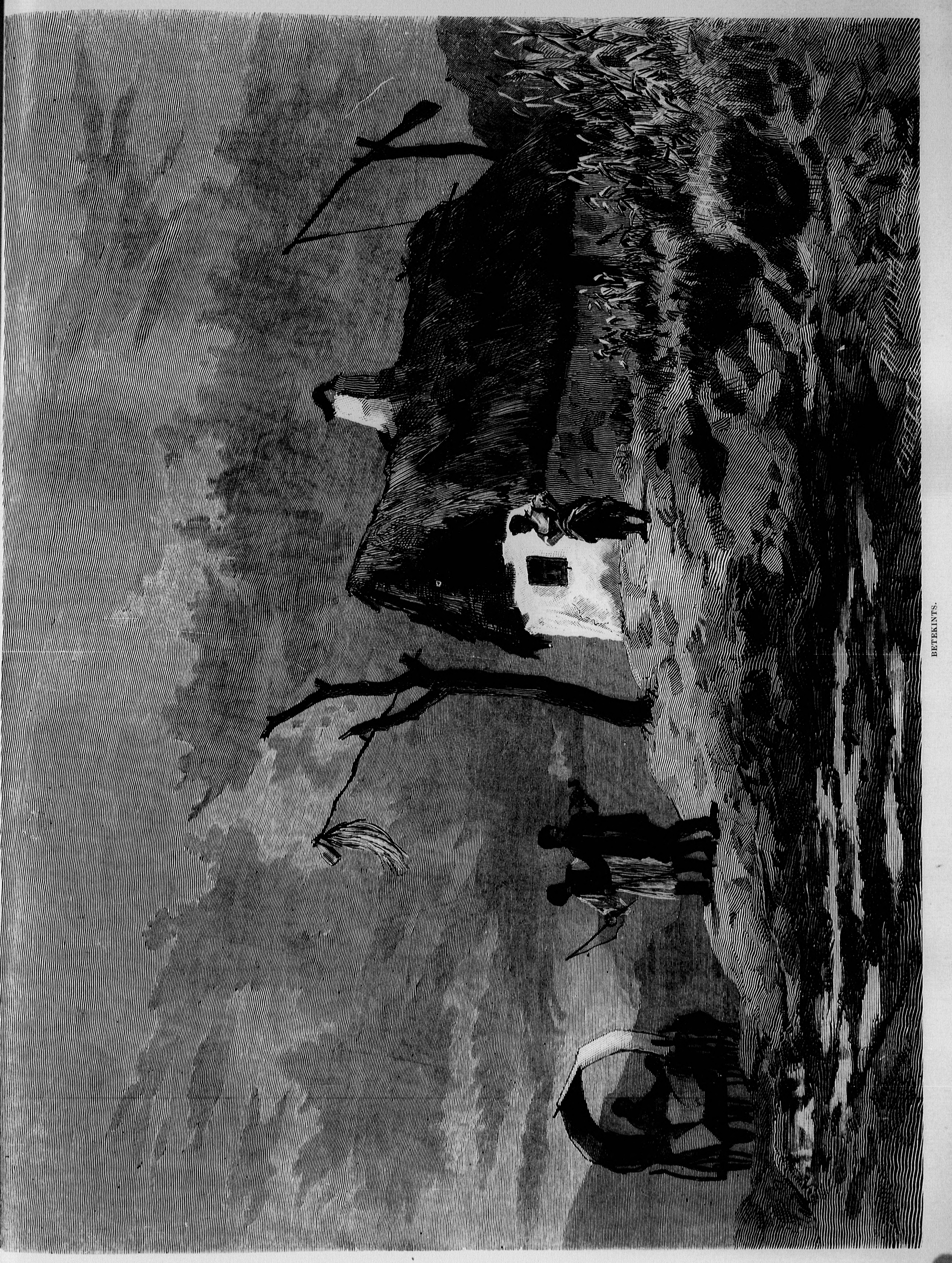
A nemzetközi galamblövészetek e hó 3-án kezdődtek. A galamblövészeti egyesület tagjain kívül számos külföldi híres lövő versenyzett a kitűzött 1000 frank díj és ezzel kapcsolatban egy 500 frt értékű antik művi gyümölestartó tiszteletdíjért. A díjért a következő eredménnyel lőttek: Bianchi br. +6-1, Döry Lajos +6-1, Colonel Trehern +6-1, Zichy Jenő gr. +6-1, Meklenburg Károly ur +5-2, mr. Day (angol) +10-1, Lambertie gr. (nizzai győztes) +12, Döry Jenő -2, Bernsdorff gr. (németországi) +2-2, Schavel Jakab +1-2, Sibrik Kálmán +11-1, Rohonczy Gida -2, signor Guidicini (olasz) +6-1, Zichy Kázmér gr. +11-1, Erdődy Rezső gr. +6-1, Esterházy Mihály gr. +5-1, Diergost br. (németországi) +2-2, Falkenhausen +3-2, Esterházy Ferencz gróf -2, signor Riva (olasz) +4-2, ifj. Cséry Lajos +4-2, Mr. de Lungen (francia) +1-2, Trauttmansdorff Károly herceg +5-1, Madarász József -2. A nyolczadik lövésnél csupán négyen maradtak és pedig: Lambertie gróf, Sibrik Kálmán, Zichy Kázmér gr. és mr. Day. A díjat egymásközt megosztván, a tiszteletdíjért versenyeztek és a tizenkettedik lövésnél Lambertie gróf lett a győztes. Ez után 20 forintos magántételekre lőttek, nyertesek voltak: Esterházy Mihály gr., Trauttmansdorff herceg és signor Guidicini Giuseppe.

A verseny második napja a következő lefolyású volt: Nagy-díj. 10,000 frank aranyban. 12 galamb 4 hiba kizár. Távolság 27 méter, döntő lövések 28 méter. Tét 50 frt. Az elsőnek 7000, a másodiknak 2000, a harmadiknak 1000 frank. Versenyeztek: Lambertie gr., Zichy Jenő gr., ifj. Cséry

Lajos, Falkenhausen b., Trauttmansdorff hg., Madarász József, Mr. Day, ifj. Esterházy László, gr. Mecklenburg Károly báró, Mr. de Lunden, Sibrik Kálmán, Döry Lajos, Zichy Kázmér gróf, Esterházy Béla gróf, Rohonczy Gida, Durgardt báró, Bernsdorff gróf, Colonel Trehern, Esterházy Ferencz gróf, Zichy Antal gróf, Signor Riva, Esterházy Mihály gróf, Erdődy Rudolf gróf, Pedro Luro, Signor Guidicini, Schavel Jakab, Bianchi báró és Andrassy Géza gróf. A tizenegyedik lövésnél egy-egy hibás lövéssel már csak Mecklenburg Károly báró és Signor Riva tarthattak számot az első díjra, Trauttmansdorff Károly herceggel szemben, ki még egyet se hibázott. E lövés után kiálltak a mérkőzésből: Lambertie gróf, Falkenhausen báró, Mr. de Lunden, Sibrik Kálmán, Zichy Kázmér gróf, Bernsdorff gróf, Esterházy Mihály gróf, Erdődy Rudolf gróf, Signor Guidicini, és Andrassy Géza gróf. Megmaradtak a következők: Zichy Jenő gróf, Trauttmansdorff Károly herceg, Mecklenburg Károly báró és Signor Riva. Trauttmansdorff Károly herceg a tizenkettedik galambot is eltalálta és így győztes lett. A második és harmadik díjért folytatták a harezot Mecklenburg Károly báró és Signor Riva, de egy-egy sikerült lövés után letették ők is fegyvereiket és megosztották a második és harmadik díjat, mely mindössze állt 3000 frankból és a tételek 50 százalékából. Befejezésül volt még: Poule. 1 galamb, tét 20 frank, 27 méter. A díjat megosztva Bernsdorff gróf és Erdődy Rudolf gr. vitték el hét hibátlan galambbal.

A harmadik nap eredménye a következő: I. Tétverseny. Tét 20 frt, távolság 27 méter, Mr. Bianchi és Mr. de Lunden kilencz hibátlan lövéssel megosztották a díjat. II. Tétverseny 5 galambra, 2 hiba kizár. Tét 25 frt. A másodiknak kettős tétel. Távolság 27 méter. A díjon megosztottak Trauttmansdorff Károly herceg és Mr. de Lunden, mindegyikök 10 galambot találva. III. Poule optiona. Tét 15 és 20 frt; egy galamb. Távolság 27 méter. A versenyt 10 hibátlan lövéssel Trauttmansdorff Károly herceg nyerte.

A negyedik napra kitűzött 3000 frankos díjt magyar ember vitte el A verseny lefolyása ez: Handicap. 3000 frank aranyban. 4 galamb, 3 hiba kizár. Az elsőnek 2000, a másodiknak 700, a harmadiknak 300 frank. Husz lövő versenyzett. Az ötödik lövés után hármat hibázva kimaradtak: Signor Guidicini és Rohonczy Gida, a hatodik után Durgardt báró, a hetedik után Falkenhausen báró és Zichy Jenő gróf, a nyolczadik után Signor Riva, Mr. Lunden, Andrassy Géza gróf; két hibás lövéssel a nyolczadik poule után feladták a versenyt: Trauttmansdorff Károly, herceg, Mr. Day, Zichy Kázmér gróf, Durgardt báró, Esterházy Ferencz gróf és Jankovich Gyula. Megmaradtak tehát: Esterházy Mihály gróf, Bernsdorff gróf, Bianchi báró és Schavel Jakab egy-egy hibás lövéssel, továbbá Sibrik Kálmán és Esterházy Béla gróf, kik nyolczszor egymásután találtak. Következett a kilenczedik poule. Ugy Sibrik Kálmánnak, mint Esterházy Béla grófnak sikerült a kilenczedik lövés is, minek következtében megosztották az első és második díjat, mely kitett 2700 frankot a nemzetközi díjból és 560 frtot a tételekből. A harmadik díjért tovább

fotytatták a versenygést: Esterházy Mihály gróf, Bernsdorff gróf és Schawel Jakab. A tizenegyedik lövés után ezek közül kimaradt Bernsdorff gróf és így a harmadik díjat (300 frank és 70 frt a tételekből) Esterházy Mihály gróf és Schawel Jakab megosztva vitték el.

A budapesti galamblovész egyesület nem tartja meg továbbra az új löverseny-téren levő lövőhelyiségét. A szeptemberi nagy galamblovészversenyeket még itt tartják, de azután más hajlékot keresnek a galamblovésznek, a hol totalisatőr is fog működni, mert a lovar-egyesület nem engedi meg, hogy a galamblovész-egyesület jelenlegi helyiségében totalisatőrt állíthasson fel.

Atletika.

— Rovatvezető: Vermes Lajos. —

A «Lugosi atletikai klub» elnökévé Baich Milán, titkárrá Putnik Miksa lón. Aug. 25-ikén érdekes viadalokat tartottak. Magasugrásban Jericsány Sándor, birkozásban Vancsa Oktáv és Leitner Elek győztek. Kardvívásban Makay Ágoston, Jankovits Elek lettek kitüntetve. Vasparipaversenyben Vermes Lajos és Huszarak N. nyertek értékes díjakat.

Az «Akilles-egylet» tagjai aug. 21-én nagyobb szabásu ultra indultak Derényi Farkas vezetése alatt. Utjuk Szabadkán, Szegeden, Orosházán, Valkányon, Mokrin, N.-Kikindán, Gyertyámoson, Temesváron, Lugoson, Vajda-Hunyadon, Gyula-Fehérváron, Kolozsváron, Nagy-Váradon, M.-Berényen, Szentesen, Szegeden keresztül ismét Szabadkára vezet. Távolság 940 km., óránkénti sebesség 15 km.

Szigeti Benedek Gyula magyar versenyvivő szept. 15-én Belgrádban Lazárovits Vladimir kragujevaczi vívómesterrel fog mérközni. Díj 200 arany értékű serleg.

A «Hód-mező-vásárhelyi atletikai klub» augusztus hó 23-án tartotta meg első nyilvános viadalát. Győztesek lőnek Halácsy Antal, Tétsy J., Vermes Lajos bajnok, Kanel Jenő, Temesváry Andor, Jäger Károly és Kovách Oktáv.

Fillipovics Emil és Szikszay Ferencz jó egészségben hazaérkeztek nagyobb szabásu körutjokról. Prágán, Drezdán, Berlinen, Hannoveren, Nürnbergben, Salzburgon, Ischlen és Grácson keresztül Budapestre értek augusztus 19-én. 3175 km. leszámítva a pihenést 229 óra 14 perc alatt tették meg, óránként 19,5 km. hagytak hátra.

Külföldi vegyes sporthirek. Jack Massey amerikai hírneves ökölvívó tanár európai körútra indul. — E. W. Johnson Bostonban 1881. október 1-én 184 cm. magasat ugrott. — Nason J. M. New-Yorkban 1882. szept. 29-én 91,4 m. tiz akadállyal (457 cm. magasságban) zsákfutással 21 $\frac{1}{4}$ másodperc alatt tette meg. — H. Leussing 1880. márcz. 31-én Chicagóban 1384 font = 627 $\frac{3}{4}$ kilogr. két kézzel emelt fel. — Pennock H. New-Yorkban 1870. decz. 13-án 4,54 kgmot félkézzel 8431-szer emelt fel. — Corcoran A. 1873-ban 5,44 kg. félkézzel 14,000-szer emelt fel.

Összekötött kezekkel és lábakkal uszott New-York mellett Denuis F. Butler nevű amerikai, körülbelül egy angol mérföldet 33 perc alatt.

ÁLTALÁNOS SZEMLE.

UDVAR és ARISZTOKRACZIA.

Az udvar Budapesten. Ősszel az udvar hosszabb időt fog tölteni fővárosunkban. A budai királyi palota várkapitánysága már megkapta a főudvarmesteri hivataltól az utasítást, hogy a várpalota összes helyiségeit az októberi udvari ünnepekre előkészítse és készen tartsa. Az udvar érkezésének határideje még nincs biztosan meghatározva, de legnagyobb valószínűség szerint akkorra halasztják el azt, mikor Stefánia trónörökösne Miramaré ol, a hol négy hetet szándékozik tölteni, visszatér. Az őszi nagy hadgyakorlatok után az udvar még hosszabb időt tölt Schönbrunnban, illetve Laxenburgban, mely idő alatt a király a Salzkammergutban, Rudolf trónörökös pedig Magyarországon fog vadászni és így csak október hó elején érkeznek Budapestre. Erzsébet királyasszony azonban már szeptember végén megérkezik Gödöllőre, s udvari és szolgálománya már rendeletet kapott, hogy helyét a renovált gödöllői királyi kastélyban szeptember közepén foglalja el.

A szerb királyi pár e hó 13-án Bécsbe érkezik; Milán király onnan Gleichenbergbe megy, Natália királyné pedig valamelyik csehországi fürdőbe utazik.

Battenberg Henrik hercegnek, az angol királynő vejének nagyon kellemetlen helyzete van Angliában. Nemcsak a királyi család tagjai nézik őt rossz szemmel, hanem az angol közönség gunyát is kénytelen eltűrni. Nemrég egy londoni lap a herceg családi életét bolygatta. Neje, Beatrice hercegnő, angol leccskéket ad neki; mindennap meg kell tanulnia könyv nélkül egy-egy verset, melyet ebéd közben elmond a királynő előtt. Hogy kiejtése javuljon, esténként fölolvassa a Times vezércikkeit s a királynő jól mulat rajta. Viktória királyi ő nagyon szereti vejét, de német pipáját nem szívelheti. Nem tűri, hogy szalonjaiban abból füstöljön. A herceg késő este kilopózdik hosszuszaru pipájával a parkba s ott füstölget órákon át. Nemrégiben ellette egy falusi suhancz dalát s elénekelte a királynőnek, a ki azonban megértette vele, hogy az épenséggel nem szalon-ballada.

Vilmos császár dolgozó szobája a babelsbergi kastélyban úgy van berendezve, hogy abban selyemnek, bársonynak vagy ezekhez hasonló s csak legkevésbé is fényűzésre való anyagnak híre sincs. A butorzat egyszerű, fából készült asztalokból és székekből áll, mely utóbbiak sárga bőrrel vannak behuzva. Csak a császár íróasztala előtt álló szék van sárga bőrvánkossal letakarva, melynek színehagyottsága már hosszas használatra mutat. E szék mellett két kis könyvvállvány van; az egyik könyvekkel, térképekkel és tervrajzokkal van megrakva, köztük a gothai évkönyv, a hadsereg és haditengerészet rangfokozati névsora stb. A másikon mindenféle alaku és nagyságu levélpapírok és borítékok vannak rendbe rakva, köztük ily nyomtatott czim-mel ellátottak is: «An das Militär-Kabinet», «An das Zivil-Kabinet», «An den Reichskanzler». Sajátos módon ugyan, de mégis úgy intézi a császár a dolgot, hogy a legutóbb említett levélborítékokból csak igen kevés fogy el. Ennek az a magyarázata, hogy a mikor Bismarck herceg a császárnak iratokat küld — rendszeren zárt tokban — jóváhagyás végett, az uralkodó e czimnek «An des Kaisers Majestät» három utolsó szavát kitörli s helyére írja ezt: «dem Reichskanzler». Így kerülnek vissza küldőjükhöz azakták ugyanabban a borítékban, csak hogy a császár saját pecsétjével lezárva.

A Bismarckok. A német Adelsblatt a Bismarck család történetéről egy cikket közöl, melyből kiviláglik, hogy az ősrégi család legtöbb tagja földműveléssel foglalkozott; aránytalanul csekély azoknak a száma, kik polgári vagy katonai szolgálatba léptek. A Schönhauseni ágban nagy halandóság mutatkozik a katonai pályára iránt. Már III. Bismarck Ludolfról (1530) egy kartarsa azt írja, hogy a legjobb lovasok és katonák egyike volt. A család három tagja volt vezérőrnagy és egy altábornagy. Őt Bismarck volt ezredes, kettő alezredes és három őrnagy. Sokkal nagyobb természetesen azoknak a száma, kik kisebb katonai ranggal bírtak. Csak ketten vitték a lovassági tábornoki rangig: Bismarck Bohlen Frigyes Sándor, Vilmos császár főhadsegédje és Bismarck Ottó herceg birodalmi kancellár.

Az orosz császári ház családi rendje. III. Sándor czár nemrég egy ukázt bocsátott ki, melyben I. Pál császárnak 1797. az orosz czári család tagjainak jogaira nézve megállapított rendjét egy pontra nézve megváltoztatja. Az új ukáz megállapítja ugyanis, hogy jövőben csupán a czar fiait, fivereit lányait és nővereit, továbbá a czar unokait férfi ágban való egyenes leszármazásban, illeti meg a nagy hercegi illetőleg a nagy hercegnői jelleg a császári fenség czim-mel, azonban a férfiág egyenes leszármazásából eredő czári unokák csupán — fenségeknek, császári vérből való hercegeknek és hercegnőknek tekintendők. Az ukáz azt jelenti továbbá, hogy a császári ház tennálló családi rendjét egy különös bizottság fogja megvizsgálni. I. Pál czar családi rendje értelmében bizonyos fekvőségek és tőkek az orosz császári ház tulajdonainak dotálására voltak szánva, és pedig következőképen: 1. A család férfi tagjai nagykorúságukig évi díjat kapnak, nagykorúsításuk napjától fogva pedig egész életük tartamára bizonyos jövedelmek vagy apanageok utalványoztatnak számuakra. Egy czár fiai nagykorúságukig évenként 100.000 rubelt kapnak, nagykorúsításuktól fogva pedig 500.000 rubelt és nejeik 60.000 rubelt; az unokák nagykorúságukig 50.000 rubelt és nagykorúsításuk napjától fogva 500.000 rubelt; a dédunokák nagykorúságukig 30.000 rubelt, nagykorúsításuk napjától fogva pedig 450.000 rubelt; a déd-dédunokák csak nagykorúsításuk után kapnak évenként 100.000 rubelt; a császári vérből való hercegek nagykorúsításuk után 50.000 rubelt kapnak évenként. 2. A czári család nő tagjai férjhez menetelükig évi díjat, férjhez menetelükkor pedig egyszer mindenkorra szóló hozományt kapnak az államkincstárból, és pedig a czár leányai és leányunokái egy millió rubelt, dédunokái és déd-dédunokái pedig 300.000 rubelt és a további női sarjadékok leszálló ágban 100.000 rubelt kapnak. 3. Az özvegy czárnék, nagyhercegnők és császári vérből való hercegnők élethossziglan járó nyugdíjat kapnak. A czárné özvegyiségében ugyanazt az évi összeget húzza, mint a czár életében: 600.000 rubelt évenként és udvarának fentartási költségeit, ha külföldre utazik, a felét. A trónörökös özvegye 300.000 rubelt és udvarának fentartási költségeit kapja évenként; ha Oroszországot elhagyja, csak a felét. A fiúk és unokák nejei 60.000 rubel nyugdíjat kapnak, a dédunokáké 30.000, és a másod-dédunokáké 15.000 a császári vérből való hercegeké 10.000 rubelt; a nagyhercegek és császári vérből való hercegek özvegyei arra az esetre, ha Oroszországot elhagyják, nyugdíjuknak csak egyharmadát kapják és ha újra férjhez mennek egészen elveszítik azt. A császári ház tagjainak további ellátása a czár belátásától és az ezelre rendelt összegek állományától függ. A családi rend újabb megváltoztatása tehát az államkincstár tehermentesítését jelenti.

Az erdélyi magyar kultúr-egylet javára

a Szemle is gyűjtést indít s tisztelettel felhívja minden olvasóját és előfizetőjét, hogy járuljon hozzá a nemes célhoz. Minden adományt szívesen veszünk 10 krtól (egy bárczajegyttől) fölfelé.

Eddigi gyűjtésünk eredménye a következő:

Regmeczi Puchlin János 20 kr., Reviczky Gyula 2 frt 50 kr., Scheuermann Frigyes 50 kr., Gancsu Irén 20 kr., Rakovszky Antal 30 kr., Ifj. Dobos János 10 forint, Persay Elek 6 frt, Balázs Sándor 1 forint, Draveczy Dezső 30 kr., Vogronissné 40 kr., Bognár Eszter 1 frt, Antalffy Antal 30 kr., Csalányi Károly 1 frt, Steyer 2 frt, Lőrinczy Sándor 10 krajczár, Gyurkovits Gyula 40 krajczár, Vogronits Kálmán 50 kr., Goszleth Lajos 50 kr., Goszleth István 2 frt, Formágyi Ferencz 50 kr., Gutmann Károly 2 frt, Avasti 1 frt 50 kr., Kritsa Vilmos 1 frt, Szupa József 1 frt, Özv. Jordán Henrikné 10 frt, Zarándy A. Gáspár 4 frt 80 kr. Összesen 50 frt.

EGYHÁZ.

Vaszary Kolos apát ünnepélyes beigtatása Panonhalmán e hó közepén fog megtörténni. Az ünnepélyen jelen lesz József főherczeg is.

Emlékoszlop a vatikánban. A napokban, mint Rómából írják, a vatikáni kerthez tartozó kis udvarban, a Cortile della Pignában, nagy oszlopot állítottak fel afrikai márványból, mellyel a vatikánban tartott első ökumeni zsinat emlékét akarják megörökíteni. Az oszlopot szent Pétert ábrázoló szobor tetőzi s a talapzat a zsinat különböző jeleneteit tárgyazó bronz domborművekkel van díszítve. Az oszlopot az apostoli paloták építészze, Manucci állította fel. Az emlékoszlop, mely 25 méter magas, tullelmedik a vatikán tetején s messziről látható. Ez emléket eredetileg a Montorio hegyen akarták felállítani. Már az alapot is megvetették ezen a helyen és az oszlop egyes részeit is ide hozták, midőn a jelenlegi kormány a tervezett emlékoszlop felállítását beszüntette és e tért egy Garibaldinak emelendő emlékszobor számára jelölte ki.

Vérfagyasztó hir érkezett Párisból. E szerint Cimbe-Basiában (Dél-Afrika) százhárom katolikus hittérítőt s több más európaít felkonoztak a vadak.

A bibornokok testülete Nina bibornok halála és 6 új bibornok kinevezése óta összesen 62 tagból áll, kik közül 28-at még IX. Pius pápa, 32-öt pedig XIII. Leó pápa nevezett ki. Nemzetiségre nézve a bibornokok közül 35 olasz, 5 francia, 4 angol, 4 irországi, 3 német, 4 osztrák, 2 magyar, 2 lengyel, 1 amerikai, 4 spanyol, 2 portugáli. A mióta XIII. Leó a pápai széken ül, 42 bibornok halt meg.

Katolikus püspökséget állítanak fel hírszerint Budanesten s a kormány és a bibornok-herczeg-primás e fontos kérdésben elvben már megegyezésre jutottak.

HADSEREG.

II. József császár a párbajról. Nagy-érdektű levelet közölt nemrég a «Westungarischer Grenzboten». A levelet II. József császár írta s megtudjuk belőle, hogyan vélekedik a nagy uralkodó a párbajról. A levél így hangzik: «Tábornok ur! Károlyi grófot s Van Der Werft századost azonnal küldje fogságba. A gróf fiatal és heveskedő és születésénél fogva a becsületről hamis

fogalmi vannak. A százados régi katona, ki minden dolgot pisztollyal és karddal akar rendezni s a ki az ifju gróf kihívását azonnal szenvedélyesen fogadta *Én nem akarom és nem tőröm hadseregemnél a párbajt, megvetem azoknak elveit, kik a párbajt védik* s ezt igazolni törekszenek s egymást hideg vérrrel átdöfik. Ha oly tisztjeim vannak, kik az ellenség, részéről fenyegetőző veszéllyel vitézül szembe szállnak, azokat nagyra becsülöm. Ha azonban olyanok vannak közöttük, kik boszujuknak mindent képesek feláldozni, ezeket megvetem. Az a közöny, melyet első esetben ilyen alkalmaknál a halállal szemközt tanusítanak, hazájoknak és önmaguknak dicsőségére válik, de második esetben semmivel se különbek a római gladiátoroknál. Alakítson a két tiszt között hadi bíróságot s vizsgálja meg viszálykodásuk okát azzal a részrehajlatlansággal, melyet minden bírótól megkövetelnek s a ki vétkes lesz, az legyen a sors és a törvények áldozata. *Oly barbár szokást, mely a Tamerlánok és Bajazetek századába illik s melynek egyes családokra nézve oly gyakran szomorú következményei szoktak lenni, büntetni akarok és akarok még akkor is, ha katona tisztjeimnek felétől is megfosztana.* Eme kéziratomat egy napi parancsban közölni kívánom, hogy mindenki ismerje erre vonatkozó gondolkodásmódomat. Luxemburg, 1781. augusztus 17. József s. k».

A szlavóniai hadgyakorlatok. Ő felsége a király, szeptem^{er} 11-én Klagenfurtból Marburgon, Pragerhofon, Bareson át öt napi tartózkodásra Pozsegába megy. Eredetileg úgy volt elhatározva, hogy Daruvárig a király az új szárnyvonalat használja, mivel azonban az utóbbi napokban a daruvári vonal részén nagy gátesuszamlások történtek, a minek következtében e vonalrész igénybe nem vehető, a király csupán Daruvár előtt fekvő állomásig fog a vasuton utazni és onnét 5 órai kocsitton megy Pozsegába. A hadgyakorlatok csak szeptember 24-én veszik kezdetüket, mindamellett ő felsége szept. 12-én és 13-án nem fogad küldöttségeket; e két napot teljesen pihenésnek szánta. Az uralkodó szeptember 16-án Bródon, Vukováron és Szabadkán át utazik Budapestre.

Schmerling jubiléuma. Schmerling Antal lovag, egykor Bach miniszteri utóda, jelenleg pedig az osztrák legfőbb törvényszék elnöke mult hó 23-án ünnepelte nyolczvanadik születésnapját s ez alkalomból nagy óvációt rendeztek tiszteletére Ausseeban. Ő felsége a következő táviratot intézte Schmerling lovaghoz: *Élénk örömmel üdvözlöm az ön tettekben és érdemekben gazdag életének mai fordulópontját, teljes szívemből kívánom önnek, hogy még számos éven át folytathassa érdemes működését hivatása körében. Örvendek, hogy ez alkalommal is legfőbb köszönetemet nyilváníthatom ön előtt a hozzá és házamhoz minden időben tanusított hűségéért és ragaszkodásáért.* Ferencz József. — A királyné megbízásából Nopcsa br. főudvarmester a következő táviratot intézte Schmerling lovaghoz: *Van szerencsém excellencziád előtt ő felségének a császárnénak és királynénak legkegyesebb szerencsekívánatait tolmácsolni a holnapi naphoz. Ischl, aug. 22. Nopcsa. — Rudolf trónörökösnek és nejének üdvözlő távirata így hangzik: Fogadja a mai napon legbensőbb és legőszintébb szerencsekívánatainkat. Az isten óvja és tartsa önt hosszú évek során teljes egészségben és erőben Ausztria javára. Rudolf, Stefánia.*

Degenfeld-Schomburg gróf altábornagynak, a 7. hadtest parancsnokának 40 éves katonai szolgálati jubiléumát e hó 5-én ünnepelték a katonai körök

Nagyváradon. E hó 4-én este a hadgyakorlatok alkalmával Nagyváradon összpontosított főtisztek tisztelegtek az altábornagynál, a 39., 49. és 101. ezredek zenekarai pedig együttesen nagyszerű szerenádot adtak, melyet nagyszámu közönség hallgatott. Az ünnepelt hadtestparancsnok Schönberger br. altábornagy s Kovács, Kollarsch és Drechsler tábornokok körében hallgatta a zenekarok darabjait. Másnap délelben fényes lakoma volt a «Fekete Sas» vendégfogadó disztermében, melyen 245 főtiszt vett részt. A tábornokok közül ott voltak: Schönberger b. és Lichtenberg-Mordax gr. altábornagyok, Drechsler lovag, Brecht lovag, Kollarsch ér Varga vezérőrnagyok, Petrovics és Van der Vense ezredes dandárnokok és még 70 törzstiszt.

A honvédség beosztása fél dandárokba lir szerint már legközelebb él tbe lép. A fél dandár parancsnoka egy ezredes, esetleg alezredes lesz. Az arány megfelel egy mostani cs. és kir. ezrednek. Egy fél dandár 4 zászlóaljából áll. Két fél dandár egy egész dandárt képez s egy tábornok, esetleg ezredes parancsnoksága alá helyeztetik. Az összpontosításnál minden dandárhoz egy üteg tüzérség van beosztva. Pár nap előtt egy ilyen fél dandár lett összpontosítva Budapesten Oberkamp honvéd alezredes vezén lete alatt. E fél dandár az 1. 2. 50. és 63-ik honvéd zászlóaljból van összeállítva s egy közös hadseregbeli ezreddel egy dandárt képezvén, Medvey cs. kir. ezredes vezénylete alatt hadgyakorlatokat végez.

Potier bárót, kit a várerősségek terveinek az olasz kormány részére történt elárulása miatt elfogtak és vizsgálati fogságba helyeztek, a helyőrségi kórházba szállították, mivel nagyfoku idegessége az orvosi gyógyítást teszi szükségessé.

HALÁLOZÁSOK.

Ordódy Pál volt magyar közmunka és közlekedésiügyi miniszter Ischlben.

Gubody Sándor, a magyar képviselőháznak több ízben korelnöke 88 éves korában Nagy-Kőrösön.

Krause Valdemár fővárosi tűzfelügyelő 41 éves korában.

Hamza Máté fővárosi tanácsnok.

Ludasy-Gans Mór, a hatvanas és hetvenes évek sokat emlegetett publicisztája Reichenauban.

Schönburg-Glauchau Hermin grófné, szavójai alapítványi hölgy St.-Pöltenben.

Nékám Sándor dr. m. kir. államszámvevőszéki tanácsos 59 éves korában aug. 26-án.

Hamdi pasa, a beirutai kormányzó.

Selmar Siebert, ismert térképész, 78 éves korában, utközben Amerika felé egy gőzhajón.

Hopp Gyula ismert bécsi librettoíró és zeneszerző 66 éves korában.

Bereczky Sándor, több ízben volt orsz. képviselő 68 éves korában Torboszlón.

Smóczer Ignác bácsi választott püspök, a szatmári székes káptalan nagyprépostja szept. 1-én Szatmárt 73 éves korában.

Courbet francia tengernagy.

Angyelkovich szerb tábornok.

Hugh Brown angol költő 85 éves korában Glasgowban.

Pandet Tara Nath Tarkavachaspati szanszkrit tudós.

Rüdt v. Collenberg Lajos gróf volt badeni államminiszter Bödigheimban aug. 15-én.

Lange Lajos dr. a lipcei filológiai szeminárium igazgatója, aug. 18.

Corrodi Ágost svájci tájköltő aug. 16-án Zürichben.

John Thoms, ismert angol régiségbuvár aug. 16-án Londonban.

Agnesseus Ede festő aug. 27-én Brüsszelben.

ORSZAG-VILÁG.

A spanyolok és németek közt olynemű viszály tört ki, mely könnyen háborúra vezethet. Az eset a következő: A Manilla nevű spanyol gőzhajó augusztus 24-én este előkészületeket tett Yap szigetének megszállására, midőn egy német ágyunaszád érkezett oda és este 7 órakor partra szállította legénységét. A csónak, melyen a legénység partra szállt, föl volt fegyverezve s a katonák kitzúzták a német lobogót és a német birodalom nevében megszállták a szigetet. E tényekkel szemben a spanyol hadihajók parancsnokai tiltakoztak a németek eljárása ellen. Spanyolországban természetesen nagy az izgatottság. A nép, megtudván az esetet, a madridi német nagykövetség palotájának rontott, az ablaktáblákat bezúzta és leszakította a német lobogót, darabokra tépve azt. Erre Canovas del Castillo kormányelnök palotája elé vonult és azt követelte, hogy Spanyolország tüstént háborút üzenjen a német birodalomnak. A német nagykövetség palotájáról leszakított német címert és zászlónyelet a Puerta del Sol előtt elégette a néptömeg, folyvást «Le Németországgal!» kiáltásokba törve ki.

Képződő új világtest. A bécsi csillagvizsgáló nagyon érdekes jelentést tesz közzé egy ép oly sajtószertű, mint rejtélyes csillagászati fölfedezésről. Minden csillagvizsgáló és a csillagászatnak minden barátja jól ismeri az Andromédában levő nagy ködfoltot; ez az egyetlen ködfolt, mely az északi félgömbön szabad szemmel látható; elliptikai alakja van; hosszterjedelme 2 és fél, szélessége 1 fok; fénye, mely vékony szarulapon át világít, egy gyertya világosságához hasonlít. Ezt a nagy ködfoltot eddig a legnagyobb távcsövekkel se lehetett egyes csillagokra felbontani, másrészt a szpektrum folytonos. Dr. Schur, a strassburgi csillagvizsgáló igazgatója, azt jelentette, hogy e ködfolt közepén egy hetedrangu csillag tűnt fel. A tiszta égbolt a bécsi csillagászoknak is lehetővé tette, hogy távcsöveiket e pont felé irányozzák. Ez az új csillag teljesen megváltoztatta az egész ködfolt képét. Maga az új csillag sárgás fényű és tőszomszédságában a köd sokkal sűrűbb. Az a kérdés, vajon a csillag a ködhez tartozik vagy csak véletlenül került-e melléje? Az előbbi feltevés valószínű. Kérdés továbbá, vajon az a csillag már most mindig fog-e fényleni? Ebben az esetben a ködanyagból képződő új világtest alakulását figyelni meg, ugyanazt a folyamatot, melyen a mi napunk és rendszere is átment keletkezésekor. Ennek a jelenségnek a lefolyása a legérdekesebb tünetmények közé tartozik, melyeket megfigyelni nekünk földi lakóknak alkalmunk nyílik.

Visszaküldött rendjel. Salamanca tábornok a legelőbbkelő spanyol grandok egyike, ki jelenleg a spanyol hadügyminiszteriumban a katonai közigazgatásnak főnöke, katonai érdemeiért számos kitüntetésben részesült és többek közt a német császár is megküldte neki a fekete sasrend nagyszalagját. Salamanca tábornok a napokban visszaküldte a német rendjelet Berlinbe; a rendjelet kísérő leveleiben a tábornok szó szerint ezeket mondja; «... Ezentul üres hely marad mellemen; reményem, hogy nemsokára betölthetem egy másikkal, melyet ki akarok érdemelni, hazám védelmében kifejtendő buzgósággal».

Katzenjammer. Német szó, pedig francziák és magyarok érzik most, a nagy exaltáció után, mely két héten át fogva tartotta őket. A nagy lelkesedés után jön a — kritika. Pulszky Ferencz megírta, hogyan vagdosta egy berugott magyar a muzeum padlójára a boros palaczkokat; Jules Lermína, egyike a köztünk járt francziáknak és ezikket tett közzé a Mot d'Ordreban, melyben panaszkodik a magyar arisztokracia gőgjéről, melyet az íróvilággal szemben tanusít, kigunyolja (s nem egészen jogtalanul) a betyárosan táncolt csárdist és nem a leghízelgőbben nyilatkozik a magyar nők erényéről. Azóta, igaz, hogy visszavonta ezikkét, melyet az első furorban írottak. elhamarkodotnak mond egy a Mot d'Ordreban közzétett nyilatkozatban; bevallja ugyan, hogy Magyarországnak van Angiasz-istállója, mely kitisztításra vár; de azért még se volt igaza, mert nem lett volna szabad az egyes eseteket generalizálni. A Revue littéraire-ban Dreyfuss ír rólunk. Bevallja, hogy nem sokat láttak Magyarországon; mert csak bankettek; de azért még sem olyan ország Magyarország, mint a minőnek Tissot feltüntette. Ullrich, Lermínával egészen ellentétben a magyar nők szépségéről és erényéről tett közzé egy igen hízelgő párbeszédet. Komolyan eddig csak a Temps foglalkozott az országgal és a kiállítással, sok szépet mondva el a magyar kultúra haladásáról és Budapest szépüléséről. Jóakaratu tulzása a különben alapos cikknek, hogy a magyar arisztokracia vetekedett, hogy az Andrassy-uton palotákat építsen; holott az Andrassy-uton a legtöbb ház zsidóké. — A cikkeknek hihetőleg még folytatásuk is lesz.

A Popper-Castrone-féle házasság ügye valahára el van intézve. — Popper Sándor báró most már polgári uton egybekelhet Castrone Blanka grófnővel. A magy. kir. belügyminiszter 46,172. szám alatt augusztus 27-én kelt rendeletével Popper Sándor báró 30 éves, nőtlen földbirtokos, eddig trencsénmegyei hlinniki illetőségű magyar honpol. árt, saját kérelmére a magyar állam kötelékéből az Ausztriába, Bécsbe való kivándorlás céljából törvényesen elbocsátotta.

Mozgalom a monacói játékbarlang ellen. Nemrég jelentették Nizzából, hogy Gargarin Pál orosz herezeg, miután Monakóban minden vagyonát eljátszotta, agyonlőtte magát. Ugy látszik, a dolgnak komoly utójátéka lesz. A «France» ugyanis azt a szenzációs hírt közli, hogy az orosz kormány Gargarin herezeg esete alkalmából lépéseket tett egy a monacói játékbank megszüntetését célzó diplomáciai akció megindítására.

Tolsztoj Leó megőrült. Megszomorító hír érkezik Pétervárról. Tolsztoj Leó az oroszok egyik kitűnő írója, megőrült s mint az orvosok állítják, sohase fog kigyógyulni a bajából. A költő benső barátait nem lepte meg ez a hír. Már régebben észrevették az elmezavarodottság jeleit a költőn, ki gazdag, előkelő házból való és dicsőségének zenithjén állott; de elmezavarodottsága eleinte csak vallási miszticizmusban nyilvánult. De mindinkább kiderült, hogy Tolsztoj nincs már rendes szellemi és lelki erejének bittokában és senki se volt képes e sajtószertű szellem teljes elsötétülését megakadályozni. Tudvalevő, hogy a költő maga készítette ruháját és lábbelijét, mert úgy vélekedett, «hogy a kézi munka az egyedüli egészséges és igaz erkölcs». És most bezárultak mögötte a tébolyház kapui.

Uj rend. Angliában új rend van keletkezében; a fehér kereszt lovagjainak rendje. Jelszava: «Maradj tiszta!» s öt fogadása a női nem szentségére vonatkozik. Szükségtelen megjegyeznünk, hogy a rend a Pall Mall Gazette által megindított kereszt-hadjárat behatása alatt keletkezett.

Népgyűlés Londonban. A londoni Hyde-parkban m. hó 31-én délután tartották meg a Pall Mall Gazette szerkesztője által a fiatal leányok megvédése céljából összehívott népgyűlést. A tüntetésen résztvevők száma 30,000-re tehető, míg a nézőtömeg körülbelül 50,000 főnyi lehetett. A gyűlésen a következő rezolúciót hozták meg: 1. London lakossága ezennel felháborodását fejezi ki a körében uralkodó büntetésreméltó erkölcstelenség fölött. 2. E gyűlés kötelezi magát arra, hogy a nyilvános hatóságoknak segédkezet nyújtson a büntetőtörvény novellájának erélyes alkalmazásában és támogatni fogja ama törvénynek valami módon való szigorítását, mely a fiatal leányok oltalmazására szükségesnek találtatnék. 3. Minden jó polgárnak kötelessége mind a társadalmi, mind az erkölcsei bajokkal, melyek a leányok ellen való büntettekkel erednek, erélyesen szembeszállani, hogy azoknak kiirtása lehetővé tétessék.

IRODALOM.

A trónörökös könyve illusztrációinak metszését a Morelli tanár felügyelete alatt álló xylografiai intézetben már megkezdették. A december havában megjelenő két első füzet, melyek a bevezetést s a történelmi rész elejét foglalják magukban, számos nagy érdekű képpel lesz illusztrálva. A bevezetés díszes iniciálját Benczur Gyula rajzolta s kivüle még az első füzetben Liechtenmayer, Wagner, Mészöly, Telepy, Dörre, Kelety és Tölgyesi rajzai lesznek láthatók. A második füzet hasonlóképen kiváló művészek rajzaival lesz díszítve. Az első füzet képei már metszés alatt vannak s rövid idő alatt elkészülnek.

Élet és irodalom címmel új revue indult meg Kolozsvárt. Az első kötetbe, mely ügyesen van összeállítva, erdélyi írók adnak dolgozatokat. Hibája, hogy csekémmel kizárólag szépirodalmi közleményeket tartalmaz; tudományos cikk alig van benne. A főbb közleményeket Imre Sándor, Petőfi István, Jakab Ödön, Hegedűs István stb. írták. Külön kell kiemelnünk a Gézengúz című beszélyt, melynek szerzője Abonyi Árpád. Tudunkkal új név az irodalomban, de sokat ígérő tehetség. Van e kötetben négy arckép is, nevezetesen az Imre Sándoré, E. Kovács Gyuláé, Gyarmathy Zsigáné és Gerő Lináé. A vállalat megérdemli a pártolást.

Elmult idők című kötet fog legközelebb megjelenni Vadnai Károlytól. Tartalmazni fog visszaemlékezéseket Petőfiről, Szigligetiről, Hollósy Kornéliáról és másokról.

Pesszimisták költeményeiből összeállított vastag, huszonegy ivre terjedő kötet jelent meg nemrég Németországban. Az egész munka azonban nem egyéb, mint korunk semmittevő blazirtságának és frivol jóra való restségének a hü kifejezője. Az u. n. «pesszimisták» közt egy légió füzfa-poéta figurál s az a néhány pesszimista, (Leopardi, Lenau sat.) a ki a kötetbe véletlenül belekerült, szégyelheti magát, Goethével együtt, a kinek Faustjából bitorolja jelégét e hangzatos című könyv. «Der Menschheit ganzer Jammer fasst mich an» — mondja a jelige és akaratlanul pompázan jellemzi az egész könyvet.

MŰVÉSZET

Munkácsy új képe. Munkácsy Mihály párisi műtermében új mestermű áll, mely Mozart halálát ábrázolja. Az új kép ép oly nagy, mint a minő a híres Milton kép s színté pendentja ennek, noha kompozíciója gazdagabb. Puha karosszékben ül a haldokló zeneköltőnek törődött teste; arca halovány, mintha a tulvilág vetné reá árnyékát. Karjai már szibbadtak, de azért nagy nehezen fölemelkednek még, hogy megadják az ütemet a requiemhez,

melyet a haldokló mester négy barátja énekel. Ez a kórus elsőrangú művészköltés; a négy fej a legjobbak közül való, melyeket Munkácsy valaha festett. Sokkal megrendítőbb persze a szék mögött álló alakok kitörő fájdalma; az egyik Mozart nővérét ábrázolja. Az alakok és az egyszerű, világos interieur harmoniája öregbíti a csaknem kész mestermű hatását, mely a világ műértő köreiből bizonyosan egyhangú tetszésre fog találni.

Z E N E.

Charles Gounod a jövő hóban, Normandiába utazik, hogy Mors et vita című oratóriumának babérain kipihenje magát. Mitután Birminghambe a zeneünnepélyre, a hol fent említett művét előadták, nem mehetett, nejét és fiát küldte el oda, hogy legalább azok legyenek tanúi ama lelkes tüntetéseknek, a melyekkel művét elhalmozták.

Strauss János jelenleg Berlinben tartózkodik s ott dirigálni fogja néhány operetjének előadását. Egy statisztikus kiszámítása szerint a maestro három operetjének lesz nemsokára a jubéliuma. A Bőregér most éri meg a 400, a Furesa láboru a 300 s az Egy éj Velenczében az 50. előadást. Ezek az előadások e hónap 15-én 16-án és 17-én mennek végbe.

Delibes Leo jelenleg Lembergben időzik, hogy rutén és lengyel nemzeti dallamokat gyűjtsön új lengyel tárgyú dalműve számára.

SZINHÁZ.

A nemzeti színház igazgatósága szeptember elejére tüzte ki Shakespeare Antonius és Kleópátrájának az előadását. A szereposztáson némi változás történt, a mennyiben Antonius Nagy Imrének szánt szerepét a művész regedtsége miatt pár nappal ez előtt Szacsvay vette át. A tragédia teljesen új kiállítással kerül színre.

Jókai drámájából, a Kálmán királyból e hó 7-én lesz olvasópróba a bécsi Burgszínházban A címszerepet Lewitsky fogja játszani, a többi főbb szerepek Krastel, és Hallenstein, továbbá Barsescu és Hell kisasszonyok közt vannak kiosztva. — Dóczy Utolsó szerelem vigjátéka a következő szereposztással kerül színre: Erzsébet — Gabillon k. a., Mária — Wessely k. a., Katalin — Hohenfels k. a., Apor — Sonenthal és Carrara — Hallenstein.

Sarah Bernhardt Amerikában. Sarah Bernhardt aláírta azt a szerződést, melyben legalább 225-szöri föllépésre kötelezi magát Észak- és Délamerikában 1886. május 1-től 1887. május 1-ig. A művésznő minden föllépéseért 2000 frankot kap és azon kívül bizonyos összegben felül az összes jövedelemnek több százalékára tarthat igényt.

Björnsterne Björnson, a híres norvég költő «Földrajz és szerelem» című új vigjátékot fejezt be.

KIÁLLITÁSI HIREK.

A lengyelek tömeges látogatása képezi most a magyarok legújabb lelkesedésének a tárgyát. Vasárnap, e hó 6-án óriási néptömeg fogadta az érkezőket, kik közt a társadalom mindenféle rétege képviselve van. Fogadtatás díkeziókkal, zajos bevonulás, bankett, tósztozás. Főlemlítésre méltó, hogy a felkészöntöket lengyelül és magyarul mondták, a társalgás pedig kizárólag francia nyelven folyt. A lengyel vendégek, kevés kivétellel, jól értik a német nyelvet de gondosan kerültké használatát s úgy tettek magyar barátaik is.

A királyasszony szeptember 20-án nyolcz napi tartózkodásra és kizárólag az országos kiállítás látogatására Mária Valéria főhercegnővel Budapestre érkezik és csakis a kiállítás beható megtekintése után megy ki Gödöllőre.

Szerbiai polgármesterek a kiállításon. Szerbia nagyobb városainak polgármesterei, mintegy 30-an, kormányuk megbízásából e napokban négy napig Budapesten voltak, hogy testületesen behatóan tanulmányozzák kiállításunkat s az itt látottakat, tapasztaltakat hazájokban érvényesíthessék.

Brazíliai vendégek. E hó 4-én Budapestre érkezett Ernesto da Sylva ezredes és Wolff S. A. (Pernambuccoból), mint a brazíliai kormány küldötti kiállításunk mezőgazdasági részének tanulmányozása végett. A vendégek mindenütt szíves fogadtatásban részesültek és a kiállítás összes főbb tisztviselőit meghívták egy Brazíliába teendő kirándulásra.

N Ő V I L Á G.

A szép markotányos leány. Egy idő óta újságok és magánkörök sokat emlegetik egy kufsteni mesterember leányát, a 19 éves Zótl Terézt. Markotányosnő volt a kufsteini lövészeknél s ez alkalommal annyira feltűnt Ferencz József ő felségének is, hogy elrendelte, szerezzék meg neki a leány arczképét. A királynénak is annyira megnyerte tetszését a szép Terka, hogy értékes ajándékot küldött neki. A szerencsétlen leánynak (mert szerencsétlen az olyan alacsonyorsu leány, a kit szépsége kiemel a homályból, híressé tesz) apja asztalosmester, anyja pedig szatócsholtot tart. Hogy is mondja Hamlet Oféliának? . . . Vigyázz, hogy becsületed szóba ne álljon szépségeddel! . . .

Patti nem énekel — a bajor király előtt. Az illető közvetítőnek, a ki rá akarta venni a divát, hogy a bajor király előtt egy ismeretes külön előadáson énekeljen, csak a minap is kijelentette, hogy zsufozt házakhoz van szokva s nem képes föllépni sötét színházban egyetlen egy hallgató előtt. «Ha a király — ugymond — nem akarja, hogy zeneértők legyenek részesei zene élvezetének, küldjön egy ezred katonát a színházba s énekelni fogok, a hogy tőlem kitelik; de egy üres ház megdermesztene s egy hangra, egy mozdulatra se volnék képes».

A hol a nő mindig semleges. Mark Twain, a híres amerikai humorista, a németnyelvről így ír: Egy józan ember mikép beszélhet olyan nyelven, a melyben a lány semleges nemű, (das Mädchen), a répa pedig nőnemű? Hogy különböztesse meg: a Fraut, a Gattint és a Weib-ot? A fa himnemű, a rügyek nőneműek, a levelek semlegesek, a lónak nincs neme, a kutya mind himnemű, a macska mind nőnemű. Az ember teste himnemű, de egyes részei a legesodálatosabban vannak a nemek között föl-osztva. A nyak, a könyök, az ujj, köröm és lábak himneműek, míg a fej, ha asszony hordja is, himnemű, némely esetben (das Haupt) meg épen semleges.

SZERKESZTŐI POSTA.

M. János kanonok urnak. Köszönjük a lapunk iránti jóindulatot. Becses ajánlatát nagy örömmel fogadjuk s ezikkeit készörömet vesszük.

Tartalom: Podmaniczky Frigyes báró. — Egyetlen igaz barátaiuk. — Arisztokracia, demokracia, írta Reviczky Gyula. — Erdély finnepe. — Ural-kodók találkozás. — Szépirodalom: Vallomás (vers), írta Koroda Pál. — Egy új iparág, írta Balázs Sándor. — Potifárné köpenye, írta Erdélyi Gyula. A trubadürok kora (vers), írta Palágyi Lajos. — A szakáll, írta Festetics Géza gróf. — Közgazdaság: Párisi munkakiállítás. — Sport: A szörmés ragadozó (ugynevezett dúvaçak) kártékonyságáról a vadállományra nézve, írta Lakatos Károly. — Lötényésztés és versenyek. — Vadászat és lövészet. Atletika. — Általános szemle, Udvar és arisztokracia. — Egyház. — Hadsereg. — Halálozások. — Országvilág. — Irodalom. — Művészet. — Színház. — Kiállítási hírek. — Nővilág.

Képek: Podmaniczky Frigyes báró. — A tanyán. A kedvencz déli álma, — Itató. — Betekints.

Kiadótulajdonosok: Gr. Kreith Béla és Zárandy A. Gáspár.

H I R D E T É S E K

BUDAPESTI KIÁLLITÁSI

Főnyeremény SORSJEGYEK á 1 ft

100.000 ft

11 sorsjegy 10 ft

10.000 ft

5000 ft érték

20.000 ft

1% levonással

Kiállítási sorsjáték-kezelősege

BUDAPEST, Andrásy-út 43.

Id. Müller J.

ürmös-kivonata

Kapható:

Budapesten, IV. rostély-u. 5. sz.

tea és finom sütemény-sütődeben

az «arany perecz»-nél

valamint az előbbkelő fűszerárusoknál.

Használati utasítás

a legjobb minőségű ürmös előállítására, mely minden időben elkészíthető és az egészségnek igen hasznos.

Minthozy a legtöbb ürmös-készítők az édes anyagot musttal helyettesítik, úgy hogy az ily ürmös elvezése fejfájást és más kellemetlen bajokat okoz, minden ürmös-barátnak és nagyobb vendéglők tulajdonosainak évek óta megjobbitott.

Ürmös kivonatomat

a legmelegebben ajánlhatom.

1 iteze vörös borra 4 lat törött cukor és az ürmös-essenciából 4 kávéskanállal, hölgyeknek 1 lat cukorral több véetik.

Ez a keverék

a legjobb és legegészségesebb ürmöst adja.

A ki egyszer essenciából készült ürmöst élvezett, soha más ürmöst nem iszik.

Vendéglő-tulajdonosok, kik ürmöst akarnak készíteni, 8 iteze borra egy palaczk essenciát és egy font törött cukrot vegyenek bele, mely a legjobb ürmöst adja.

Essenciám évek hosszáig eltehető.

NB. Gyomor-elgyengülés, rosz étvágykor és göresöknél, 1 vagy két kanállal ezen essenciából bevéve, a legjobb hatással van.

Legujabb időben ezen essenciámmal

a hideglelés ellen

kísérletek tétettek, és mint csodálatos jó gyógyszer bebizonyult.

Utazóknak - kik olyan vidéken utaznak, hol rosz bor vagy rosz víz létezik, ezen essenciám elkerülhetlen szükséges.

Egy falusi iskolában se hiányozzék ezen essenciám midőn rendszeren a gyermekek betegségei romlott gyomortól erednek és 1 kávéskanállal ezen essenciából beadva a gyermekek segítve van.

Minden nagyobb gyári és egyéb műhelyeknek essenciámat mint kellemes gyógyszert ajánlhatom.

Essenciám egy házban se hiányozzék, különösen falun, hol orvosi segély nem oly gyorsan található.

Egy palaczk ára használati utasítással együtt 50 kr.

Legkisebb küldemény 6 palaczk.

Egy 1 itezés palaczk ára 1 frt. 80 kr.

Egy 2 itezés palaczk ára 3 frt. 50 kr.

(Utánzás ellen!)

Csak az az esszencia az én gyártmányom, hol a palaczkon nevem be van öntve.

BUDAPESTI KALAUZ.

BANKOK ÉS HITELINTÉZETEK.

Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár központi osztály V. Dorottya-u. 4. budai osztály II. ker. Fő-utca 2. józsefvárosi osztály VIII., Kerepesi ut 69. sz.

Budapest III. ker. takarékpénztár III. ker. Lajos-utca 221.

Budapesti iparbank V. ker. József tér 9.

Első osztrák takarékpénztárral egyesült általános ellátási intézet magyarországi képviselőse V. Dorottya-u. 8.

Első viszonylagos takaré- és segélyszövetkezet VII. ker. Dohány-u. 3.

Kereskedelmi takaré- és hiteleszövetkezet V., Gizella-tér 2.

Kisbirtokosok országos földhitelintézete IV., Károly-körut 10.

Központi ipartársulati hitelintézet IV. ker. Váci-u. 8.

«Lipót» takaré- és hitelegylet VII., Király u. 39.

Magyar általános hitelbank V. ker. Nádor-u. 12.

Magyar általános takarékpénztár-részvénytársaság V. József-tér 8.

Magyar földhitelintézet V., Bálvány u. 7.

Magyar jelzálog-hitelbank V. ker. Erzsébet-tér 9.

Magyar leszámítoló és pénzváltó bank V., Dorottya-u. 8.

Magyar országos bank részvénytársulat V., Nádor u. 9.

Magyar országos központi takarékpénztár IV., Bécsi-u. 4.

Osztrák földhitelintézet IV. ker. Bécsi-u. 5.

Osztrák magyar bank V. ker. József-tér 2.

Pesti hazai első takarékpénztár egyesület V., Egyetem-u. 2.

Pesti magyar kereskedelmi bank V., Dorottya-u. 1.

BIZTOSÍTÓ INTÉZETEK.

Adriai biztosító társulat cs. kir. sz. IV. Váci-u. 9. saját házában.

Anker élet- és járadék-biztosító társaság V., Gizella tér 6.

Assicurazioni Generali biztosító intézet V., Dorottya-u. 10.

Azienda osztr. francia elemi és baleset-biztosító társaság magyarországi képviselőse IV., Hajó-utca 2.

Első magyar ált. biztosító társaság Budapesten IV., Vigadó tér 1. saját háza.

Foncière Pesti biztosító intézet V., Sas u. 10.

Gresham életbizt. társaság magyarországi fiókja V., Ferencz-József-tér 5. és 6.

Magyar-francia biztosító részvénytársaság IV., Városház-tér 1.

SZÁLLODÁK.

Angol királynő IV. ker. Deák-Ferencz u. 1. sz.

Aranysas IV. Ujvilág-u. 3. sz.

Grand Hôtel Hungaria IV., Hid-utca 1.

Erzsébet királyné IV., Egyetem-utca 5.

Európa szálloda V., Ferencz-József-tér 7.

Fehér hattyu VII., Kerepesi-ut 4.

Fehér ló VIII., Kerepesi-ut 15.

Frohner szálloda V. ker. Nádor-utca 22.

István főherceg V., Akadémia-utca 1.

London városa VI. ker. Váci-körut 65.

Magyar király V. ker. Dorottya-utca 2.

Nemzeti szálloda IV. ker. Váci-utca 20.

Orient-szálloda VII., Kerepesi-ut 42.

Pannonia szálloda VIII., Kerepesi-ut 7.

Páris városa VI., Váci-körut 25.

Széchenyi szálloda II., Lánchíd-utca 12.

Tigris szálloda V., Nádor-u. 5.

Vadászkürt szálloda IV., Kis-híd-utca 5.

FÜRDŐK ÉS FORRÁSOK.

Császárfürdő III. Zsigmond-u. 31. Dianafürdő V., Ferencz-József-tér 3.

Gs. hwindt-féle fürdőintézet VIII., Üllői-ut.

Ráczfürdő természetes forrás és gőzfürdő I., Hadnagy u. 2. és 4.

Rudasfürdő természetes forrásfürdő I. Rudasfürdő-tér 5. 6.

Lukácsfürdő III., Zsigmond u. 31.

Margitszigeti fürdő Margitsziget.

Sárosfürdő I., Gellért-rakpart 40.

KÖZLEKEDÉSI INTÉZETEK.

Ferencz-csatorna gőzvontatási vállalat V., Mária-Valéria u. 10.

Osztr. államvasut társulat magyar vonalainak ügyvezetősége VI., Teréz-Körut 50.

Első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság forgalmi igazgatóság V., Rudolf rakpart saját ház.

Magyar északkeleti vasut II. ker. Lánchíd-u. 1.

Magyar királyi államvasutak VI., Andrássy-ut 87.